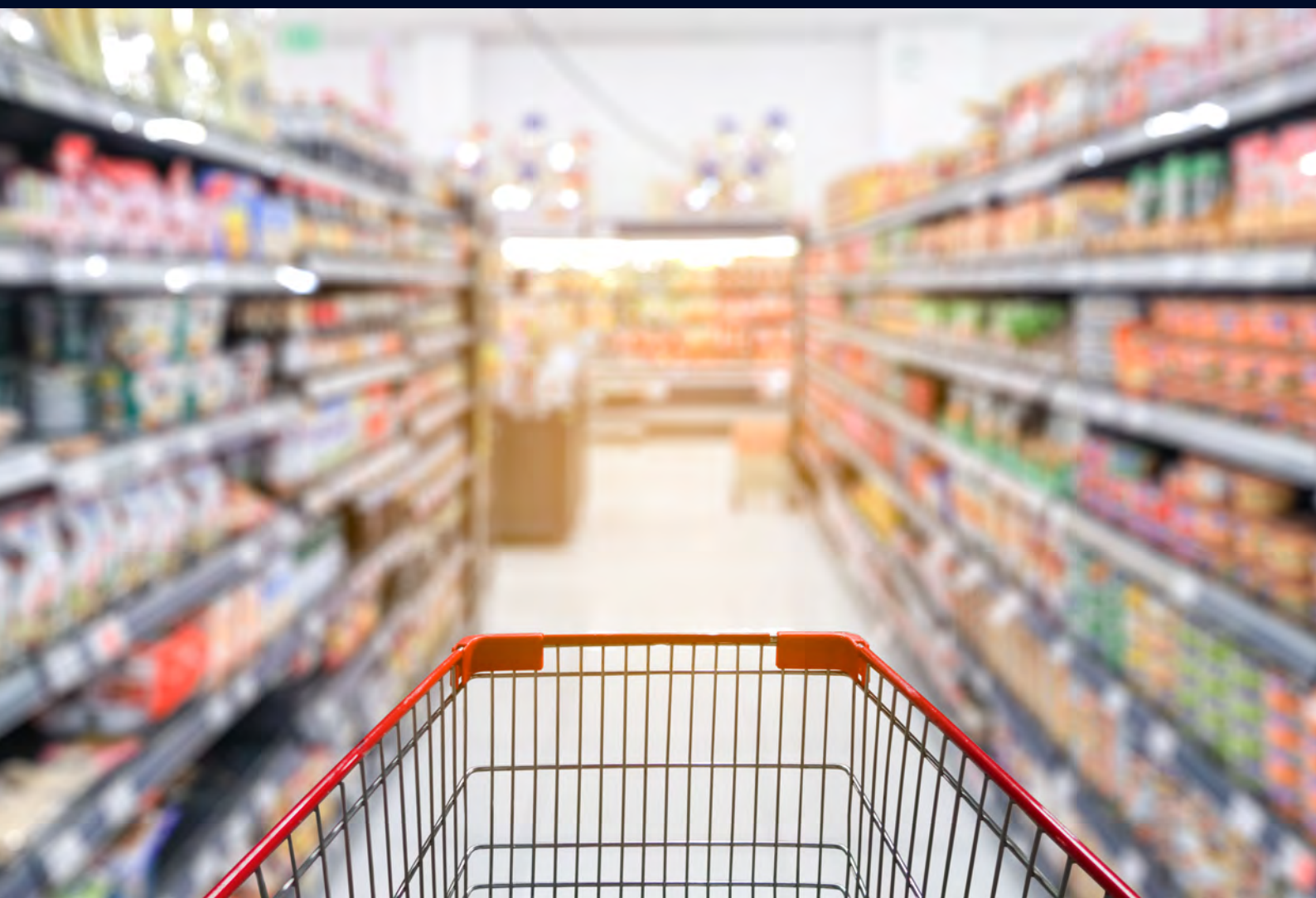

Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumentów

SPRAWOZDANIE Z DZIAŁALNOŚCI INSPEKCJI HANDLOWEJ W 2018 R.

Warszawa, 2018

SPIS TREŚCI

<i>Rozdział I</i>	4
<i>ZADANIA INSPEKCJI HANDLOWEJ</i>	4
<i>Rozdział II</i>	4
<i>REALIZACJA PLANU KONTROLI INSPEKCJI HANDLOWEJ NA ROK 2018</i>	4
<i>Rozdział III</i>	5
<i>KONTROLE INSPEKCJI HANDLOWEJ</i>	5
1. ZAKRES DZIAŁALNOŚCI KONTROLNEJ INSPEKCJI HANDLOWEJ	5
2. WYNIKI KONTROLI	9
2.1. Bezpieczeństwo produktów	9
2.1.1. Wyniki kontroli w zakresie systemu kontroli wyrobów i systemu kontroli stworzonego na podstawie ustawy o ustawy o informowaniu o zużyciu energii przez produkty wykorzystujące energię oraz o kontroli realizacji programu znakowania urządzeń biurowych	9
2.1.1.1. Dane dotyczące kontroli w podziale na poszczególne akty prawne	12
2.1.2. Kontrole w zakresie ogólnego bezpieczeństwa produktów	14
2.1.2.1. Porównanie struktury przedmiotowej i podmiotowej kontroli w roku 2018 do roku poprzedniego	16
2.1.2.2. Wyniki kontroli w zakresie ogólnego bezpieczeństwa produktów	16
2.1.3. Współpraca z organami celnymi.	19
2.2. Jakość paliw	19
2.2.1. Kontrola jakości paliw ciekłych	19
2.2.2. Kontrola jakości gazu skroplonego LPG	20
2.2.3. Kontrola jakości biopaliw ciekłych	21
2.2.4. Kontrola lekkiego oleju opałowego w zakresie zawartości siarki	21
2.2.5. Kontrola świadectw jakości paliw stałych	21
2.3. Pozostałe produkty konsumenckie i usługi	22
2.3.1. Kontrola artykułów nieżywnościowych i usług	22
2.3.1.1. Produktów włókienniczych	22
2.3.1.2. Baterii i akumulatorów	22
2.3.1.3. Chemikaliów	23
2.3.1.4. Prawidłowości przekazywania przez przedsiębiorców informacji o cenach towarów i usług	24
2.3.1.5. Detergentów	25
2.3.1.6. Produktów biobójczych	26
2.3.1.7. Przestrzegania przez przedsiębiorców wymagań ustawy o zużytym sprzęcie elektrycznym i elektronicznym.	26
2.3.1.8. Kosmetyków	26
2.3.1.9. Legalności i rzetelności przedsiębiorców świadczących usługi w zakresie obrotu nieruchomościami	27
2.3.1.10. W zakresie zamieszczania informacji na etykietach wyrobów zawierających lotne związki organiczne (LZO)	27
2.3.2. Kontrola artykułów rolno-spożywczych i usług gastronomicznych	28
2.3.2.1. Jakość produktów żywnościowych – badania organoleptyczne i fizykochemiczne	31
2.3.2.2. Zawartość netto środków spożywczych	36
2.3.2.3. Prawidłowość oznakowania środków spożywczych oraz materiałów i wyrobów	

przeznaczonych do kontaktu z żywnością	36
2.3.2.4. Kontrole produktów rolnictwa ekologicznego	40
2.3.2.5. Kontrole produktów z chronionymi oznaczeniami (CHNP, ChOG, GTS)	42
2.3.2.6. Aktualność terminów przydatności do spożycia lub daty minimalnej trwałości	43
2.3.2.7. Kontrola przestrzeganie zasad dotyczących identyfikacji dostaw żywności	43
2.3.2.8. Kontrole nieobejmujące prawa żywnościowego – legalność i rzetelność działania przedsiębiorców	43
2.3.2.9. Kontrole nieobejmujące prawa żywnościowego – w zakresie obrotu wyrobami alkoholowymi i tytoniowymi	44
2.4. Wykorzystanie ustaleń kontroli	47
2.4.1. System kontroli wyrobów w ramach oceny zgodności	47
2.4.2. Ogólne bezpieczeństwo produktów	48
2.4.3. Systemy unijne – RAPEX	49
2.4.4. Paliwa	50
2.4.5. Artykuły nieżywnościowe i usługi	51
2.4.6. Artykuły rolno-spożywcze i usługi gastronomiczne	51
2.4.6.1 Legalność i rzetelność działania przedsiębiorców prowadzących obrót środkami spożywczymi (inne przepisy niż prawo żywnościowe)	52
2.5. Współpraca międzynarodowa	53
Rozdział IV	54
OCHRONA KONSUMENTÓW	54
1. SKARGI KONSUMENCKIE WPŁYWAJĄCE DO INSPEKCJI HANDLOWEJ	54
2. POSTĘPOWANIE W SPRAWIE POZASĄDOWEGO ROZWIĄZYWANIA SPORÓW KONSUMENCKICH	56
3. STAŁE SĄDY POLUBOWNE	56
4. PORADNICTWO KONSUMENCKIE	57
5. PROWADZENIE PRZEZ WOJEWÓDZKICH INSPEKTORÓW INSPEKCJI HANDLOWEJ LIST RZECZOZNAWCÓW DO SPRAW JAKOŚCI PRODUKTÓW LUB USŁUG	57

Rozdział I

ZADANIA INSPEKCJI HANDLOWEJ

Podstawą działania Inspekcji Handlowej jest ustawa z dnia 15 grudnia 2000 roku o Inspekcji Handlowej (Dz. U z 2019 r. poz. 1668 z późn. zm.).

Inspekcja wykonuje zadania w 4 podstawowych dziedzinach:

- 1) kontrola produktów w zakresie:
 - a) spełniania przez wyroby zasadniczych lub innych wymagań,
 - b) spełniania ogólnych wymagań bezpieczeństwa;
- 2) kontrola paliw w ramach systemu monitorowania i kontrolowania jakości paliw;
- 3) kontrola produktów i usług oraz działania przedsiębiorców, w tym:
 - a) kontrola produktów znajdujących się w obrocie handlowym lub przeznaczonych do wprowadzenia do takiego obrotu, w tym w zakresie oznakowania i zafałszowań,
 - b) kontrola usług,
 - c) kontrola legalności i rzetelności działania przedsiębiorców prowadzących działalność gospodarczą w rozumieniu odrębnych przepisów w zakresie produkcji, handlu i usług,
 - d) kontrola przestrzegania przez przedsiębiorców przepisów określonych ustaw;
- 4) ochrona interesów i praw konsumentów poprzez:
 - a) podejmowanie postępowania w sprawie pozasądowego rozwiązywania sporów konsumenckich pomiędzy konsumentem a przedsiębiorcą,
 - b) organizowanie i prowadzenie stałych sądów polubownych,
 - c) prowadzenie poradnictwa konsumenckiego.

Swoje zadania Inspekcja Handlowa realizuje między innymi poprzez kontrole planowe, tj. ujęte w planie kontroli Inspekcji Handlowej na dany rok oraz kontrole pozaplanowe, tj. kontrole wynikające z otrzymywanych skarg i informacji, przede wszystkim od konsumentów, centralnych i terenowych organów administracji państwowej, organów samorządu terytorialnego oraz przedsiębiorców.

Celem działań Inspekcji Handlowej jako jednego z elementów sieci na rzecz konkurencji i konsumentów jest dążenie do stworzenia takiego rynku, na którym konsument będzie czuł się bezpiecznie.

Kierunki działania Inspekcji Handlowej wynikają z opracowanego przez Prezesa UOKiK dokumentu „Kierunki działania Inspekcji Handlowej”.

Rozdział II

REALIZACJA PLANU KONTROLI INSPEKCJI HANDLOWEJ NA ROK 2018

Plan Kontroli Inspekcji Handlowej na rok 2018 zakładał przeprowadzenie 4 479 kontroli w ramach 41 tematów.

W Planie Kontroli Inspekcji Handlowej na rok 2018 wyodrębniono 4 obszary kontroli w zakresie:

• dyrektyw nowego podejścia	649 kontroli,
• ogólnego bezpieczeństwa produktów	280 kontroli,

• innych produktów nieżywnościowych i usług	1 301 kontroli,
• artykułów rolno-spożywczych	2 224 kontrole.

Kontrolę jakości paliw przeprowadzono w oparciu o odrębny program zgodnie z ustawą z dnia 25 sierpnia 2006 roku o systemie monitorowania i kontrolowania jakości paliw (Dz. U. z 2018 r., poz. 472 z późn. zm.).

Wykonując zadania określone w Planie Kontroli na rok 2018 Inspekcja Handlowa przeprowadziła w zakresie:

• dyrektyw nowego podejścia	813 kontroli (125 proc. planu),
• ogólnego bezpieczeństwa produktów	331 kontroli (118 proc. planu),
• innych produktów nieżywnościowych i usług	1 539 kontroli (118 proc. planu),
• artykułów rolno-spożywczych	2 554 kontroli (108 proc. planu).

Wykaz tematów kontroli planowych zrealizowanych w roku 2018 stanowi załącznik nr 1 do sprawozdania.

Rozdział III

KONTROLE INSPEKCJI HANDLOWEJ

1. ZAKRES DZIAŁALNOŚCI KONTROLNEJ INSPEKCJI HANDLOWEJ

W 2018 roku działania Inspekcji Handlowej koncentrowały się na kontroli:

- 1) produktów pod kątem spełniania zasadniczych lub innych wymagań oraz ogólnego bezpieczeństwa,
- 2) paliw w ramach systemu monitorowania i kontrolowania jakości paliw,
- 3) produktów i usług,
- 4) działalności przedsiębiorców, w tym:
 - a) legalności i rzetelności działania przedsiębiorców prowadzących działalność gospodarczą w zakresie produkcji, handlu i usług,
 - b) przestrzegania przepisów określonych ustaw.

Inspekcja Handlowa realizowała kontrole:

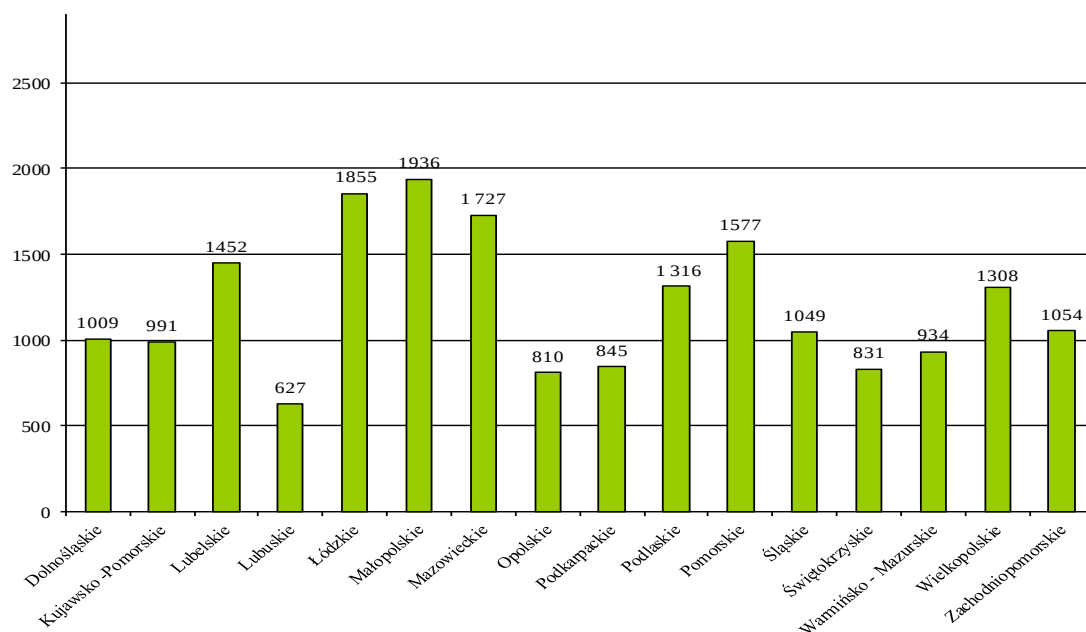
- 1) o znaczeniu krajowym, których przedmiot określony został w Planie Kontroli Inspekcji Handlowej na rok 2018 i Programie Kontroli Jakości Paliw,
- 2) o charakterze interwencyjnym wynikające ze zleceń Prezesa UOKiK w związku z informacjami organów administracji publicznej, organizacji konsumentów oraz bieżącej oceny rynku i występujących na nim zjawisk,
- 3) o znaczeniu lokalnym wynikające ze zleceń wojewody lub informacji przekazywanych do wojewódzkich inspektorów przez organy i organizacje lokalne lub konsumentów oraz bieżącej oceny rynku lokalnego i występujących na nim zjawisk.

Kontrole prowadzone przez Inspekcję Handlową w 2018 roku obejmowały pięć obszarów tematycznych określonych w Planie Kontroli Inspekcji Handlowej na rok 2018 i w Programie Kontroli Jakości Paliw:

- 1) zasadniczych i innych wymagań wyrobów w ramach systemu oceny zgodności,
- 2) bezpieczeństwa produktów w zakresie ogólnego bezpieczeństwa produktów,
- 3) jakości paliw,

- 4) artykułów żywnościowych,
- 5) pozostałych produktów i usług.

Wykres 1. Liczba kontroli przeprowadzonych w 2018 r. w poszczególnych województwach (wojewódzkich inspektoratach Inspekcji Handlowej)

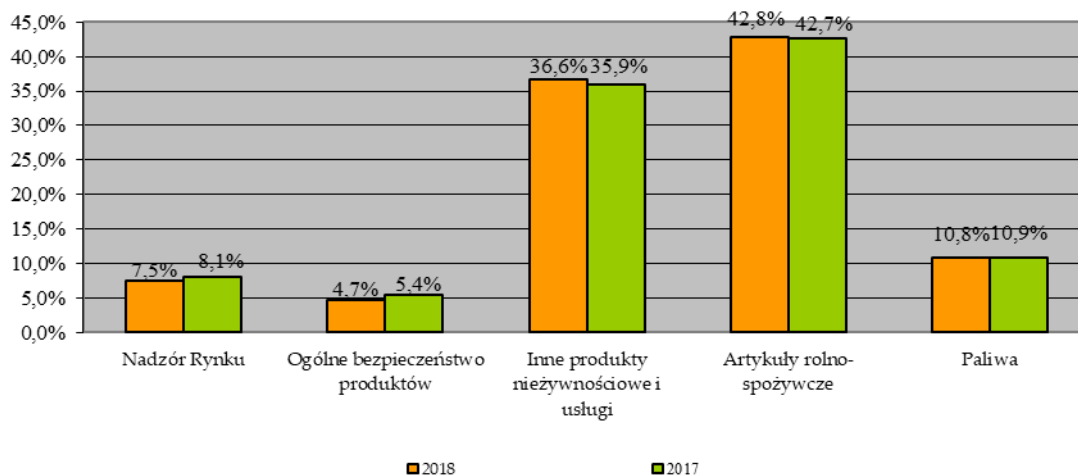

Źródło: opracowanie Departamentu Inspekcji Handlowej UOKiK na podstawie danych przekazanych przez wojewódzkie inspektoraty IH

Ogółem w 2018 roku Inspekcja Handlowa przeprowadziła łącznie 19 321 kontroli, co stanowi wielkość zbliżoną do liczby kontroli przeprowadzonych w 2017 roku.

W 2018 roku struktura przedmiotowa kontroli w stosunku do roku ubiegłego, zasadniczo nie zmieniła się. Udział w ogólnej liczbie kontroli poszczególnych obszarów pozostał na tym samym poziomie, co w roku ubiegłym (licząc z dokładnością do jednego punktu procentowego), tj.: 42,8 proc. kontrole dotyczące artykułów żywnościowych, 36,6 proc. kontrole produktów nieżywnościowych i usług, 10,9 proc. paliwa, 7,5 proc. nadzór rynku i 4,7 proc. ogólne bezpieczeństwo produktów.

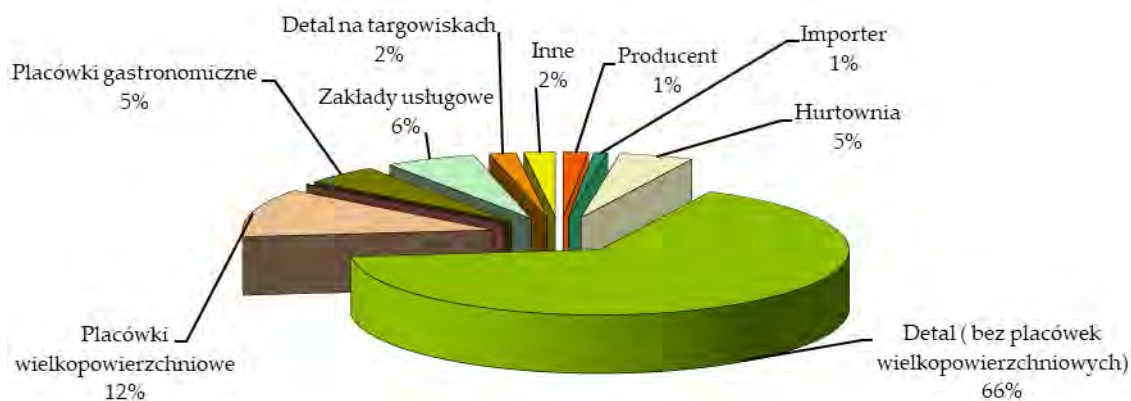
Wykres 2. Struktura przedmiotowa kontroli
w 2018 r. i 2017 r.

Źródło: opracowanie Departamentu Inspekcji Handlowej UOKiK na podstawie danych przekazanych przez wojewódzkie inspektoraty IH

W 2018 roku, podobnie jak w latach ubiegłych, większość kontroli Inspekcji Handlowej przeprowadzana była w handlu detalicznym, w tym w sklepach wielkopowierzchniowych (tj. super i hipermarketach oraz dyskontach).

Wykres 3. Struktura podmiotowa kontroli w 2018r.

Źródło: opracowanie Departamentu Inspekcji Handlowej UOKiK na podstawie danych przekazanych przez wojewódzkie inspektoraty IH

Okolo 18,5 proc. kontroli objęło placówki o dużym strumieniu przepływu wyrobów (hurtownie, obiekty wielkopowierzchniowe, zakłady produkcyjne), co umożliwiło sprawdzenie większej liczby produktów podczas jednej kontroli.

Zgodnie z przyjętymi zasadami, podczas przeprowadzanych kontroli przedmiotem zainteresowania inspektorów Inspekcji Handlowej były przede wszystkim te grupy produktów, w

których prawdopodobieństwo wystąpienia nieprawidłowości było szczególnie wysokie i produkty zgłaszane przez konsumentów jako niebezpieczne lub niewłaściwej jakości.

W poszczególnych obszarach przedmiotem kontroli były m.in.:

- 1) w zakresie wyrobów objętych dyrektywami nowego podejścia: elektronarzędzia, odzież ostrzegawcza, , zabawki, maszyny ogrodnicze, urządzenia do pielęgnacji włosów (suszarki, prostownice, lokówki) oprawy oświetleniowe i źródła światła), wyroby pirotechniczne widowiskowe kl. F3;
- 2) w zakresie wyrobów objętych ustawą o ogólnym bezpieczeństwie produktów: urządzenia monitorujące w powietrzu obecność tlenku węgla (CO), drabiny, stołki, artykuły dla dzieci (wózki dziecięce, bariery bezpieczeństwa, smoczki do uspokajania niemowląt i wyroby do mocowania smoczka, łóżka dla dzieci powyżej 900 mm, nosidełka, krzeselka wysokie, krzeselka montowane do stołu, siedziska montowane do krzesła i sprzęt do picia);
- 3) w zakresie paliw: paliwa ciekłe, gaz skroplony (LPG) i lekki olej opałowy, biopaliwa ciekłe;
- 4) w zakresie innych artykułów nieżywnościowych i usług: produkty włókiennicze, detergenty, różnego rodzaju substancje chemiczne, kosmetyki, akumulatory samochodowe i różnego rodzaju baterie, farby i lakiery zawierające lotne związki organiczne, oznakowanie opakowań jednostkowych produktów biobójczych i wyrobów poddanych działaniu produktów biobójczych w sprzedaży hurtowej i detalicznej, substancje i mieszaniny niebezpieczne, w tym zimowe płyny i koncentraty do spryskiwaczy samochodowych oraz płyny do chłodziw samochodowych, działalność przedsiębiorców świadczących usługi w zakresie obrotu nieruchomościami;
- 5) w zakresie artykułów żywnościowych:
 - świeże owoce i warzywa, oleje tłoczone na zimno, oliwa z oliwek z pierwszego tłoczenia, olej kokosowy, mięso i przetwory mięsne, w tym surowe wyroby mięsne, wędliny, konserwy, wyroby garmazeryjne w tym: sałatki, potrawy na grilla, gotowe dania obiadowe, mrożone pizze, mrożone pierogi, itd., produkty mleczne kozie i owcze, produkty mleczne bez laktozy, napoje mleczne z dodatkiem innych środków spożywczych, sery, masło, miód pszczele, miód manuka, materiały i wyroby przeznaczone do kontaktu z żywnością, wyroby czekoladowe, ciastka, lody opakowane i luzem oferowane m.in. w cukierniach, karmy dla kotów i psów, jaja spożywcze kl.A różnych kategorii wagowych, produkty rolnictwa ekologicznego zarówno pochodzenia zagranicznego jak i krajowego, , produkty posiadające chronione oznaczenia geograficzne (ChOG), chronione nazwy pochodzenia (ChNP) oraz gwarantowane tradycyjne specjalności (GTS), wyroby alkoholowe i tytoniowe podlegające obowiązkowi oznakowania znakami skarbowymi akcyzy,
 - usługi gastronomiczne: zakłady gastronomiczne świadczące usługi cateringowe dla szpitali, domów opieki społecznej, domów dziecka i innego rodzaju finansowanych ze środków publicznych, placówki handlowe i zakłady gastronomiczne w rejonach o nasilonym ruchu turystycznym w sezonie letniego wypoczynku, znajdujących się na stacjach paliw oraz na dworcach dalekobieżnej komunikacji lub w ich pobliżu.

2. WYNIKI KONTROLI

2.1. Bezpieczeństwo produktów

2.1.1. Wyniki kontroli w zakresie systemu kontroli wyrobów i systemu kontroli stworzonego na podstawie ustawy o ustawy o informowaniu o zużyciu energii przez produkty wykorzystujące energię oraz o kontroli realizacji programu znakowania urządzeń biurowych

W 2018 r. skontrolowano wyroby, dla których wymagania techniczne i prawne wpływające na bezpieczeństwo konsumentów określono w 11 aktach prawnych (patrz punkt 2.1.1.1. niniejszego dokumentu), w zakresie których ustawowym organem kontroli jest Inspekcja Handlowa.

Wyniki kontroli

Kontrolą objęto łącznie 5 282 rodzajów wyrobów (o 4 proc. mniej niż w 2017 r.) w 1 454 podmiotach (o 6,7 proc. mniej niż w 2017 r.).

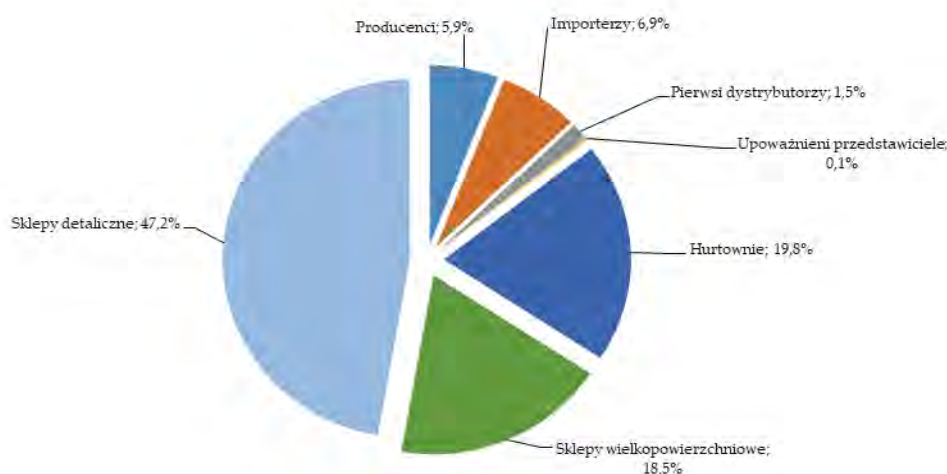
Kontrole przeprowadzono w następujących podmiotach:

- 687 sklepach detalicznych (w 2017 r. – 637),
- 288 hurtowniach (w 2017 r. – 399),
- 269 sklepach wielkopowierzchniowych (w 2017 r. – 308),

oraz u:

- 100 importerów (w 2017 r. – 109),
- 86 producentów (w 2017 r. – 81),
- 22 pierwszych dystrybutorów (w 2017 r. – 15),
- 2 upoważnionych przedstawicieli (w 2017 r. – 3).

Wykres 4. Struktura placówek objętych kontrolą w ramach nadzoru rynku w 2018 r.

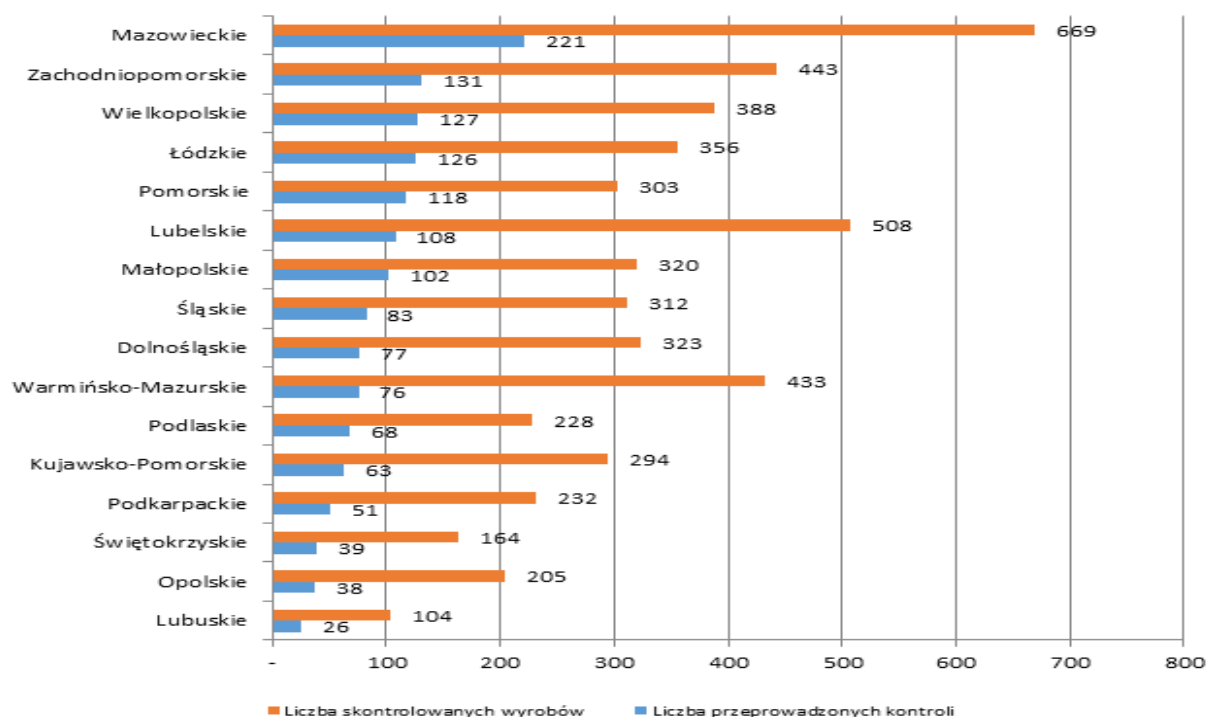
Źródło: opracowanie Departamentu Nadzoru Rynku UOKiK na podstawie danych przekazanych przez wojewódzkie inspektoraty IH

Oprócz kontroli planowych (które stanowiły 56,8 proc. ogólnej liczby kontroli), przeprowadzano także kontrole sprawdzające, mające na celu zweryfikowanie wykonania obowiązków nałożonych na przedsiębiorców (np. wycofania danego wyrobu z obrotu). Ponadto w 2018 r. kontynuowano rozpoczętą w 2017 r. kontrolę półmasek filtrujących. Działania miały na celu wyeliminowanie z obrotu półmasek nie spełniających obowiązujących wymagań i tym samym stwarzających zagrożenie dla użytkowników. Wyniki badań wykazały niespełnianie norm dla ww. wyrobów. Dodatkowo inspektorzy Inspekcji Handlowej mają obowiązek reagowania na sygnały o występowaniu na rynku produktów niebezpiecznych zgłoszonych w unijnym systemie szybkiego powiadamiania o wyrobach niebezpiecznych RAPEX oraz unijnym systemie wymiany informacji w obszarze nadzoru rynku ICSMS. W statystykach ujęto także kontrole, w przypadku których nie są kontrolowane wyroby, a jedynie podmioty (w sytuacji, gdy wyrób został wycofany z rynku, czyli przedsiębiorca wykonał nakaz wycofania produktu lub nie znaleziono na rynku polskim wyrobu zgłoszonego w systemie RAPEX).

Ponadto w 2018 r. Prezes UOKiK, w związku z otrzymanymi skargami, zlecił Inspekcji Handlowej przeprowadzenie 33 kontroli interwencyjnych.

W 2018 r. liczba kontroli przeprowadzonych w zakresie ustawy o systemie oceny zgodności oraz ustawy o informowaniu o zużyciu energii przez produkty wykorzystujące energię oraz o kontroli realizacji programu znakowania urządzeń biurowych, a także liczba skontrolowanych wyrobów w podziale na województwa kształtowała się następująco:

Wykres 5. Liczba kontroli przeprowadzonych w zakresie systemu kontroli wyrobów i systemu kontroli stworzonego na podstawie ustawy o informowaniu o zużyciu energii przez produkty wykorzystujące energię oraz o kontroli realizacji programu znakowania urządzeń biurowych

Źródło: opracowanie Departamentu Nadzoru Rynku UOKiK na podstawie danych przekazanych przez wojewódzkie inspektoraty IH

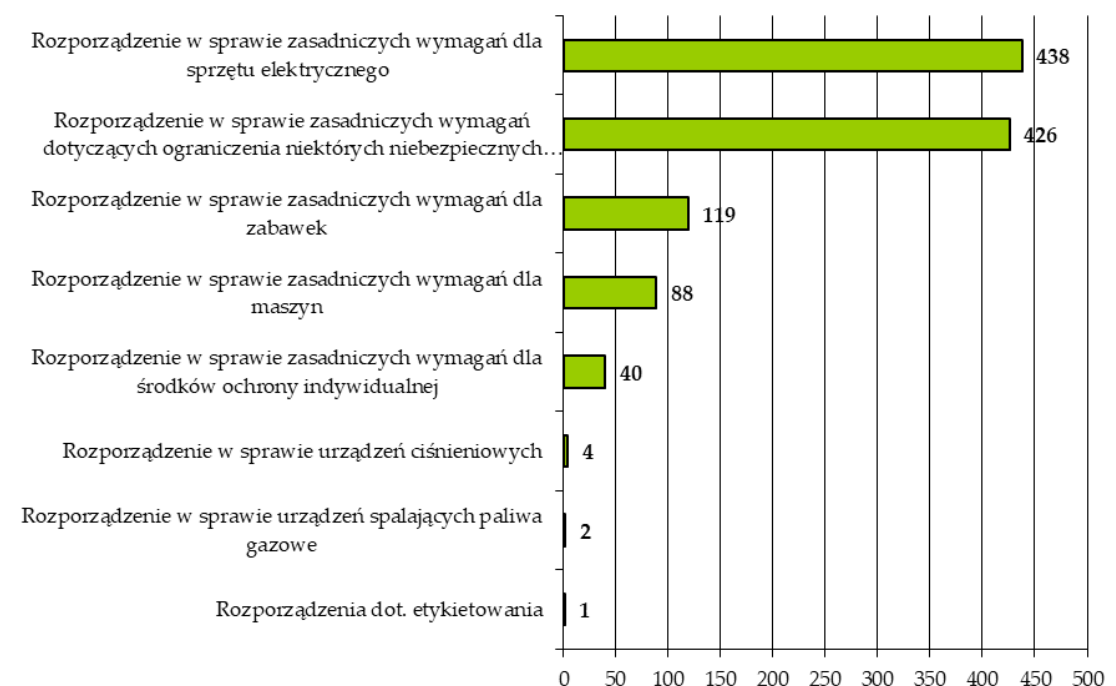
W rezultacie przeprowadzonych kontroli wykryto następujące nieprawidłowości, które są wspólne dla wszystkich mających zastosowanie wymagań:

- niezgodności z wymaganiami dotyczącymi oznakowania, dokumentacji, instrukcji, ostrzeżeń itp. (21,1 proc. skontrolowanych wyrobów),
- brak lub nieprawidłowo sporządzona deklaracja zgodności (11,3 proc. skontrolowanych wyrobów),
- inne – np. brak dokumentacji potwierdzającej przeprowadzenie procedury oceny zgodności, takich jak certyfikat badania typu WE, dokumentacji technicznej (3,4 proc. skontrolowanych wyrobów),
- niezgodności z zasadniczymi wymaganiami o charakterze konstrukcyjnym (6,2 proc. skontrolowanych wyrobów),
- brak lub nieprawidłowe oznakowanie CE (3,8 proc. skontrolowanych wyrobów).

W wyrobach kwestionowanych podczas kontroli często stwierdzano więcej niż jedną nieprawidłowość.

W 2018 r. Inspekcja Handlowa wydała 1 114 opinii dotyczących spełniania wymagań określonych w przepisach prawa zharmonizowanego przez wyroby wprowadzane do obrotu na polski obszar celny. W 1 013 przypadkach opinie były negatywne, najczęściej kwestionowano zabawki i sprzęt elektryczny. Wydane opinie dotyczyły wyrobów objętych przepisami 8 krajowych rozporządzeń. Struktura opinii wydanych przez IH w 2018 r. przedstawiona została na poniższym wykresie.

Wykres 6. Struktura wydanych opinii wg poszczególnych aktów prawnych w 2018 r.

Źródło: opracowanie Departamentu Nadzoru Rynku UOKiK na podstawie danych przekazanych przez wojewódzkie inspektoraty IH

2.1.1.1. Dane dotyczące kontroli w podziale na poszczególne akty prawne

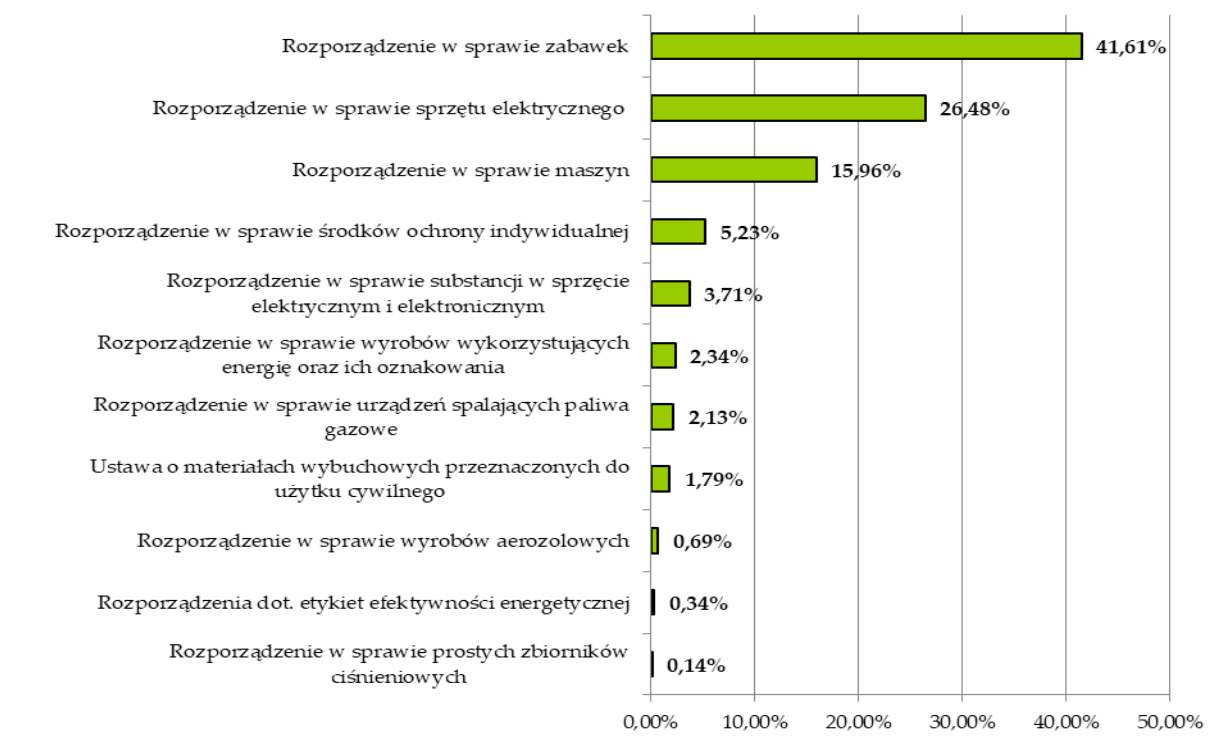
W 2018 r. Inspekcja Handlowa przeprowadziła 1 454 kontrole spełniania wymagań w obszarze systemu kontroli wyrobów i etykietowania energetycznego, poddając ocenie 5 282 rodzaje wyrobów w zakresie następujących aktów prawnych (krajowych i unijnych):

Akt prawny	Kategorie wyrobów objęte kontrolą	Liczba kontroli	Liczba wyrobów objętych kontrolą
Rozporządzenie Ministra Rozwoju i Finansów z dnia 20 października 2016 r. w sprawie wymagań dla zabawek (Dz. U. z 2016 r., poz. 1730)	zabawki wypchane miękkie, lalki, zabawki dla niemowląt do oglądania, chwytania i/lub ściskania, materiały artystyczne i rzemieślnicze oraz podobne artykuły, książki o wartości zabawowej, kostiumy, przebrania i maski, zabawki rozwijające umiejętności, zabawki w żywności, zabawki do zabawy w piasku i wodzie, zabawki do zabawy w wodzie, zabawki - sprzęt do zabaw sportowych i piłki, zabawki, do których dziecko może wejść, sprzęt audiowizualny, zabawki konstrukcyjne i układanki, zestawy do eksperymentowania, zabawki funkcjonalne, zestawy gier, pojazdy napędzane mechanicznie i/lub elektrycznie	605	3 007
Rozporządzenie Ministra Rozwoju z dnia 8 czerwca 2016 r. w sprawie wymagań dla sprzętu elektrycznego (Dz. U., poz. 806)	oprawy oświetleniowe i źródła światła, urządzenia do pielęgnacji włosów	385	1 079
Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 17 grudnia 2010 r. w sprawie procedur oceny zgodności wyrobów wykorzystujących energię oraz ich oznakowania (t.j. Dz. U. z 2015 r. poz. 1215)	pralki, chłodziarki i chłodziarko-zamrażarki	34	88
Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 21 października 2008 r. w sprawie zasadniczych wymagań dla maszyn (Dz. U. Nr 199, poz. 1228)	Elektronarzędzia i maszyny ogrodnicze	232	639

Ustawa z dnia 21 czerwca 2002 r. o materiałach wybuchowych przeznaczonych do użytku cywilnego (t.j. Dz. U. z 2019 r., poz. 45)	Widowiskowe wyroby pirotechniczne	26	92
Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 21 grudnia 2005 r. w sprawie zasadniczych wymagań dla środków ochrony indywidualnej (Dz. U. Nr 259, poz. 2173, z późn. zm.)	odzież ostrzegawcza	76	96
Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 21 grudnia 2005r. w sprawie zasadniczych wymagań dla urządzeń spalających paliwa gazowe (Dz. U. Nr 263, poz. 2201)	urządzenia spalające paliwa gazowe	31	35
Rozporządzenia dot. etykiet efektywności energetycznej	oprawy oświetleniowe	5	24
Rozporządzenie Ministra Rozwoju z dnia 2 czerwca 2016 r. w sprawie prostych zbiorników ciśnieniowych (Dz. U. poz. 812)	proste zbiorniki ciśnieniowe	2	2
Rozporządzenie Ministra Rozwoju i Finansów z dnia 21 grudnia 2016 r. w sprawie zasadniczych wymagań dotyczących ograniczenia stosowania niektórych niebezpiecznych substancji w sprzęcie elektrycznym i elektronicznym (Dz. U. z 2017 r., poz. 7)	Sprzęt elektryczny	54	205
Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 5 listopada 2009 r. w sprawie szczegółowych wymagań dla wyrobów aerozolowych (t.j. Dz. U. z 2019 r, poz. 975)	Wyroby aerozolowe	10	30

Strukturę kontroli, z uwzględnieniem podziału na poszczególne akty prawne, przedstawia poniższy wykres:

Wykres 7. Struktura kontroli według poszczególnych aktów prawnych w 2018 r.

Źródło: opracowanie Departamentu Nadzoru Rynku UOKiK na podstawie danych przekazanych przez wojewódzkie inspektoraty IH

2.1.1.2. Najczęściej kwestionowane wyroby

W 2018 r. Inspekcja Handlowa stwierdziła nieprawidłowości w 1 663 wyrobach kontrolowanych na zgodność z wymaganiami prawodawstwa harmonizacyjnego (w 2017 r. – 1 856), w tym: 1 447 w zakresie wymagań zasadniczych (w 2017 r. – 1 471), 595 w zakresie deklaracji zgodności (w 2017 r. – 600) i 381 w pozostałych zakresach¹ (w 2017 r. – 633).

Największy odsetek wyrobów niezgodnych z wymaganiami formalnymi (tj. dotyczącymi oznakowania, instrukcji, ostrzeżeń itp.), w stosunku do liczby skontrolowanych wyrobów, stwierdzono w przypadku urządzeń spalających paliwa gazowe (22 wyroby – 62,9 proc. skontrolowanych), sprzętu ochrony indywidualnej (96 wyrobów – 36,5 proc. skontrolowanych) i sprzętu elektrycznego (295 wyrobów – 27,3 proc. skontrolowanych).

Największą liczbę wyrobów niezgodnych z zasadniczymi wymaganiami o charakterze konstrukcyjnym stwierdzono w przypadku zabawek (174 wyroby – 5,8 proc. skontrolowanych) i sprzętu elektrycznego (143 wyroby – 13,3 proc. skontrolowanych).

2.1.2. Kontrole w zakresie ogólnego bezpieczeństwa produktów

W 2018 r. w zakresie ogólnego bezpieczeństwa produktów Inspekcja Handlowa przeprowadziła kontrole w ramach 4 tematów planowych, które obejmowały następujące grupy produktów:

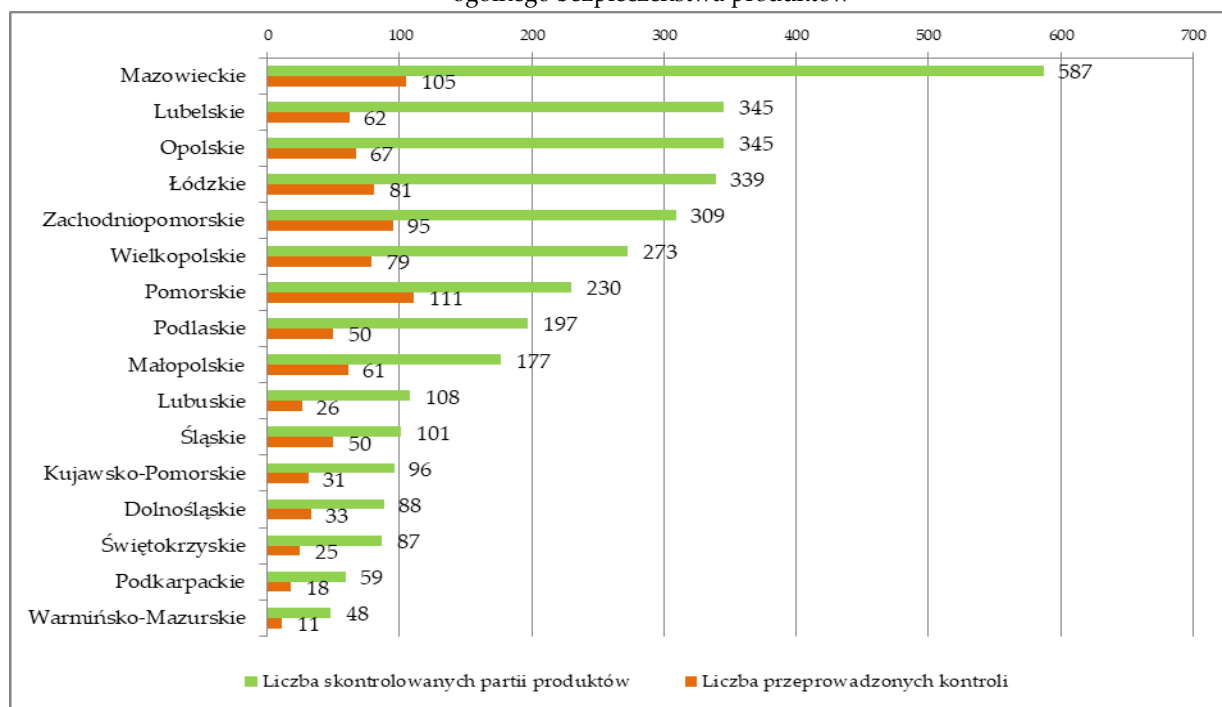
¹ Np. brak lub nieprawidłowe oznakowanie CE, brak dokumentacji potwierdzającej przeprowadzenie procedury oceny zgodności.

- artykuły dla dzieci (wózki dziecięce, barierki bezpieczeństwa, smoczki do uspokajania niemowląt i wyroby do mocowania smoczka, nosidełka miękkie i plecakowe, łóżka dla dzieci o długości wewnętrznej 900 mm-1400 mm),
- artykuły dla dzieci używane podczas spożywania posiłków (wysokie krzeselka, krzeselka montowane do stołu, siedziska montowane do krzesła i sprzęt do picia),
- drabiny i stołki,
- urządzenia elektryczne do wykrywania tlenu węgla w pomieszczeniach domowych (czujniki/detektory czadu).

W ramach kontroli pozaplanowych: własnych i interwencyjnych, Inspekcja Handlowa sprawdziła także bezpieczeństwo innych produktów należących do m.in. następujących kategorii:

- akcesoria do telefonów komórkowych,
- artykuły dla zwierząt,
- artykuły gospodarstwa domowego,
- meble mieszkaniowe i ogrodowe,
- naczynia żaroodporne,
- obuwie,
- odzież dziecięca,
- ozdoby choinkowe i dekoracje świąteczne,
- sprzęt sportowy (do uprawiania sportów zimowych, sprzęt sportowo-rekreacyjny),
- świece i znicze,
- tarcze ściernie,
- wyposażenie samochodowe.

Wykres 8. Liczba przeprowadzonych kontroli oraz liczba skontrolowanych partii produktów w 2018 roku w zakresie ogólnego bezpieczeństwa produktów

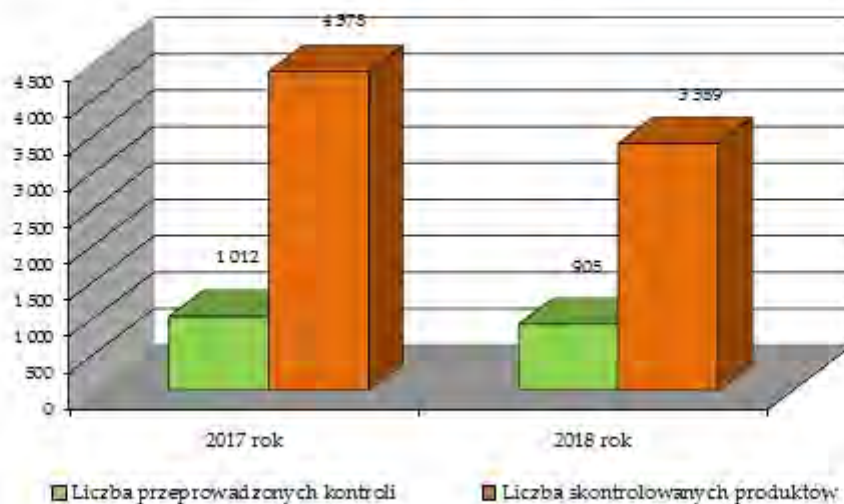

Źródło: opracowanie Departamentu Nadzoru Rynku UOKiK na podstawie danych przekazanych przez wojewódzkie inspektoraty IH

2.1.2.1. Porównanie struktury przedmiotowej i podmiotowej kontroli w roku 2018 do roku poprzedniego

W 2018 roku kontrolą objęto 3 389 partii produktów (o 22,6 proc. mniej niż w 2017 r.) w 905 podmiotach gospodarczych (o 10,6 proc. mniej niż w 2017 r.).

Wykres 9. Porównanie liczby przeprowadzonych kontroli i skontrolowanych produktów w latach 2017 i 2018 w zakresie ogólnego bezpieczeństwa produktów

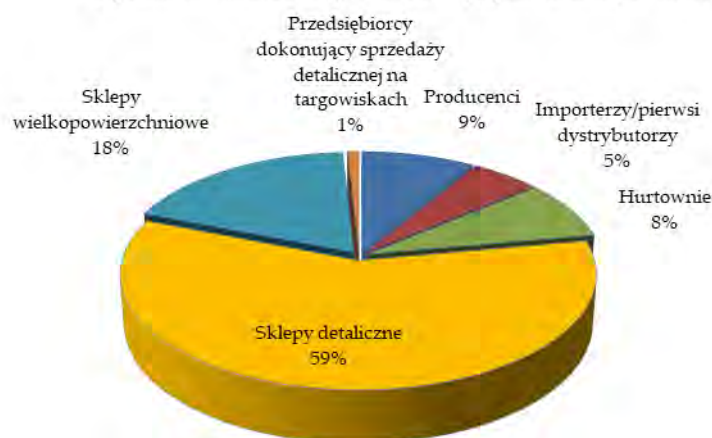
Źródło: opracowanie Departamentu Nadzoru Rynku UOKiK na podstawie danych przekazanych przez wojewódzkie inspektoraty IH

2.1.2.2. Wyniki kontroli w zakresie ogólnego bezpieczeństwa produktów

Kontrolami objęto 905 podmiotów gospodarczych (w 2017 r. – 1 012), w tym:

- 531 sklepów detalicznych,
- 165 sklepów wielkopowierzchniowych,
- 79 producentów,
- 74 hurtownie,
- 48 importerów/pierwszych dystrybutorów,
- 8 przedsiębiorców dokonujących sprzedaży detalicznej na targowiskach.

Wykres 10. Struktura placówek objętych kontrolą w 2018 r.

Źródło: opracowanie Departamentu Nadzoru Rynku UOKiK na podstawie danych przekazanych przez wojewódzkie inspektoraty IH

Spośród wyodrębnionych grup produktów skontrolowano przede wszystkim:

- artykuły dla dzieci – 733 partii,
- obuwie – 512 partii,
- drabiny i stołki – 332 partii,
- meble mieszkaniowe – 220 partii,
- artykuły dla zwierząt – 184 partii,
- świece i znicze – 181 partii,
- sprzęt sportowy różnego typu, w tym do uprawiania sportów zimowych – 167 partii,
- artykuły gospodarstwa domowego -149 partii,
- ozdoby choinkowe, dekoracje świąteczne i gadzety walentynowe – 134 partii,
- tarcze ściernie – 128 partii,
- czujniki/detektory czadu – 109 partii,
- odzież dziecięca - 86 partii,
- naczynia żaroodporne - 64 partii,
- meble ogrodowe – 63 partii,
- wyposażenie samochodowe – 36 partii,
- akcesoria do telefonów komórkowych – 29 partii.

Z uwagi na znaczne prawdopodobieństwo, że produkt nie jest bezpieczny kwestionowane były m.in.:

- akumulatorowa myjka do okien – ze względu na błąd projektowy układu elektronicznego ogniwa mogący doprowadzić do przegrzania i awarii produktu,
- artykuły dla dzieci:
 - ✓ barierka bezpieczeństwa - ze względu na możliwość poruszenia barierki z miejsca przez dziecko przy użyciu niewielkiej siły i przeczołgania się pod nią;
 - ✓ leżaczki - z uwagi na brak stateczności i przewracanie się produktu;

- ✓ nosidełka - z powodu niewystarczającego zabezpieczenia przed wypadnięciem, niedostateczną wytrzymałość elementów konstrukcyjnych skutkującą ich rozerwaniem lub złamaniem, braku zabezpieczenia czubka głowy dziecka podczas przenoszenia w pozycji poziomej, niewłaściwą sztywność podparcia główki dziecka;
- ✓ wózki - z uwagi na niestabilność, wadliwy mechanizm blokujący, słabą wytrzymałość zapieć, wydobywające się materiały wypełniające pałąka,
- artykuły gospodarstwa domowego:
 - ✓ czajniki – w związku z wysuwaniem się uchwytu z metalowej części, przekroczeniem maksymalnej dopuszczalnej temperatury nagrzewania elementów produktu;
 - ✓ garnek - ze względu na wykonanie z materiału predysponującego do pęknięć, np. wywołanych oddziaływaniem ciepła,
- drabiny, stołki – z uwagi na występowanie miejsc ściskania w momencie składania produktu, zbyt małą szerokość podstawy, samoskładanie w momencie postawienia nogi przez użytkownika na stopniu, niezabezpieczenie powierzchni stopnia i podestu przed ześlizgnięciem się użytkownika,
- grille – z powodu zaniżonej głębokości paleniska, zbyt cienkiej blachy, z której produkt wykonano, występowania ostrych krawędzi, braku uchwytów przy ruszcie,
- hulajnoga – w związku z brakiem umieszczenia na wsporniku kierownicy znaku minimalnej głębokości jego osadzenia,
- huśtawki ogrodowe – z powodu zaniżonej wytrzymałości, występowania ryzyka deformacji siedziska w trakcie użytkowania,
- konfekcja dziecięca - z uwagi na zastosowanie niedozwolonych sznurków ściąających w okolicy głowy i szyi lub niewłaściwych sznurków w innych obszarach ciała, np. zbyt długich w obrębie talii,
- meble mieszkaniowe:
 - ✓ komoda – z uwagi na brak stabilności niewypełnionego mebla przy wysunięciu szuflad w górnej części oraz otwarciu skrzydeł drzwi w części dolnej;
 - ✓ łóżko piętrowe – z powodu zbyt dużego otworu dostępu w barierce zabezpieczającej łóżka górne;
 - ✓ tapczan – ze względu na brak kąta rozwartego odchylonej klapy na pościel i jej samoczynne opadanie,
- naczynia żaroodporne – z uwagi na niewystarczającą odporność na wysokie temperatury,
- świece – z względu na brak stabilności na równej powierzchni, wydłużony czas dymienia po zgaszeniu, pojawienia się pęknięć i wycieku wosku po samozgaszeniu,
- wykrywacze tlenu węgla (czujniki/detektory czadu) – z powodu niezadziałania/opóźnionego zadziałania progów alarmowych przy przekroczeniu dopuszczalnych norm stężenia tlenu węgla,
- zjeżdżalnie przeznaczone na place zabaw - ze względu na brak poprzeczki bezpieczeństwa umieszczonej nad powierzchnią platformy startowej na początku odcinka ślizgowego.

2.1.3. Współpraca z organami celnymi.

Jeśli organ celny w toku kontroli produktów, które mają być objęte procedurą dopuszczenia do obrotu poweźmie podejrzenie o możliwości niespełniania wymagań bezpieczeństwa przez produkt, występuje do Inspekcji Handlowej o wydanie opinii. W 2018 r. organy celne wystąpiły do IH z 325 wnioskami o wydanie opinii. W ich wyniku, w 39 przypadkach Inspekcja Handlowa uznała, że kontrolowane produkty są bezpieczne, natomiast w 286 pozostałych przypadkach opinie były negatywne (produkty nie zostały dopuszczone na rynek unijny ze względu na bezpieczeństwo).

2.2. Jakość paliw

2.2.1. Kontrola jakości paliw ciekłych

W okresie od stycznia do grudnia 2018 r. kontrola jakości paliw ciekłych objęła swoim zasięgiem stacje paliw i hurtownie zlokalizowane na terenie wszystkich województw. Łącznie skontrolowano 1522 stacje oraz 54 hurtownie posiadające zbiorniki stacjonarne (w tym 16 baz paliwowych producentów paliw i magazynujących paliwa), pobierając do analiz laboratoryjnych łącznie 1669 próbek paliw, z czego:

- w tzw. części europejskiej systemu, skontrolowano 947 stacje paliw pobierając 947 próbek (olej napędowy – 412, benzyny - 535),
- w ramach pozostałych kontroli, skontrolowano 575 stacji paliw oraz 54 hurtownie pobierając ogółem 722 próbki paliw (olej napędowy - 470, benzyny - 252), z tego 664 na stacjach paliw oraz 58 w hurtowniach dysponujących zbiornikami stacjonarnymi.

Ocena poddanych analizom laboratoryjnym próbek paliw ciekłych przeprowadzana była w odniesieniu do wymagań jakościowych określonych w rozporządzeniu Ministra Gospodarki z dnia 9 października 2015 r. w sprawie wymagań jakościowych dla paliw ciekłych (Dz. U. z 2015 r. poz. 680).

Wśród kwestionowanych próbek paliw stwierdzono, że:

- w ramach tzw. części europejskiej systemu 18 próbek paliw ciekłych nie spełniało obowiązujących wymagań jakościowych, co stanowi 1,90% zbadanych w tym zakresie,
- w ramach pozostałych kontroli wymagań tych nie spełniało:
 - 44 próbki paliw ciekłych nie spełniało wymagań jakościowych, co stanowi 6,63% zbadanych w tym zakresie (stacje).

W trakcie kontroli hurtowni paliw oraz producentów i magazynujących paliwa ciekłe stwierdzono, że wszystkie zbadane próbki paliw spełniały wymagania jakościowe.

Na podstawie otrzymanych raportów z wynikami badań, przeprowadzonych przez akredytowane laboratoria, należy stwierdzić, że ogółem 62 zbadane próbki paliw (tj. 3,71% zbadanych w tym zakresie) nie spełniało wymagań jakościowych określonych w ww. akcie prawnym. Dotyczyło: to 56 próbek oleju napędowego (6,35% zbadanych w tym zakresie) i 6 próbek benzyny (0,76% zbadanych w tym zakresie).

W kwestionowanych próbkach, podobnie jak w latach 2007 - 2017 stwierdzano zdecydowanie więcej przypadków, w których wymagań nie spełniał tylko jeden parametr. Dotyczyło to ponad 80% wszystkich próbek niespełniających wymagań, w tym niemal 80% próbek

oleju napędowego i 100% próbek benzyn.

Biorąc pod uwagę wyniki uzyskane w 2018 r. należy zauważyć, że:

- w dalszym ciągu wśród kwestionowanych próbek paliw ciekłych zdecydowanie dominują próbki oleju napędowego (podobnie jak w latach 2004-2006 i 2008-2017; jedynie w 2007 r. nieznacznie dominowały próbki benzyn),
- utrzymująca się na niższym poziomie (podobnie, jak w latach 2007 – 2016),
- w porównaniu z latami 2004 – 2006, liczba próbek kwestionowanych z uwagi na przekroczoną zawartość siarki, tak w oleju napędowym, jak również w benzynach.
- W 2018 r. zarejestrowano 2 przypadki tego rodzaju nieprawidłowości (w oleju napędowym). Stwierdzone przekroczenia zawartości siarki wahały się od 14,1 do 20,6 mg/kg przy normie max. 10 mg/kg. Dla porównania poniżej przedstawiono najwyższe przekroczenia w zakresie parametru zawartość siarki w poprzednich latach (2017 r. 35,6 mg/kg przy normie max. 10 mg/kg, 2016 r. 43,6 mg/kg przy normie max. 10 mg/kg, 2015 r. 45,5 mg/kg przy normie max. 10 mg/kg, 2014 r. - >500 mg/kg przy normie max. 10 mg/kg, 2013 r. - >1000 mg/kg przy normie max. 10 mg/kg).

W omawianym okresie wśród kwestionowanych parametrów w oleju napędowym zdecydowanie dominowały stabilność oksydacyjna (h) (37), temperatura zapłonu (18), stabilność oksydacyjna (g/m³) (9). Natomiast w benzynach, najczęściej kwestionowanymi parametrami były prężność par (3) oraz badawcza liczba oktanowa RON (3).

2.2.2. Kontrola jakości gazu skroplonego LPG

W roku 2018 kontrola jakości oferowanego gazu skroplonego (LPG) na stacjach paliw i w hurtowniach objęła swoim zasięgiem wszystkie województwa. Skontrolowano łącznie 399 stacji oferujących gaz skroplony (LPG) i 14 hurtowni pobierając ogółem 413 próbek gazu do analiz laboratoryjnych, w tym 399 na stacjach i 14 w hurtowniach.

W trakcie kontroli stacji paliw oferujących gaz skroplony (LPG), które zostały wylosowane przez Prezesa UOKiK stwierdzono, że:

- 5 próbek gazu skroplonego (LPG) nie spełniało obowiązujących wymagań jakościowych, co stanowi 1,43% próbek zbadanych w tym zakresie.

W trakcie pozostałych kontroli stacji paliw oferujących gaz skroplony (LPG), które zostały wybrane na podstawie skarg kierowców, informacji z Policji i negatywnych wyników poprzednich kontroli stwierdzono, że:

- 1 próbka gazu skroplonego (LPG) nie spełniała wymagań jakościowych, co stanowi 2,00% próbek zbadanych w tym zakresie.

W trakcie kontroli hurtowni stwierdzono, że wszystkie zbadane próbki gazu skroplonego (LPG) spełniały wymagania jakościowe.

2.2.3. Kontrola jakości biopaliw ciekłych

W 2018 r. kontrola jakości biopaliw ciekłych prowadzona była na terenie całego kraju. W trakcie kontroli nie pobrano do badań laboratoryjnych żadnych próbek biopaliw z uwagi na brak tego rodzaju paliw w ofercie na wylosowanych do kontroli podmiotach.

2.2.4. Kontrola lekkiego oleju opałowego w zakresie zawartości siarki

W okresie od stycznia do grudnia 2018 r. do kontroli jakości lekkiego oleju opałowego wytypowano podmioty na terenie całego kraju. W toku kontroli pobrano 1 próbkę na terenie województwa świętokrzyskiego. W pozostałych województwach nie było możliwości pobrania próbek tego rodzaju paliwa m. in. z uwagi na brak lekkiego oleju opałowego w ofercie, brak zbiorników stacjonarnych bądź likwidację firmy.

W wyniku przeprowadzonych badań laboratoryjnych, podobnie jak w latach 2010 – 2017 stwierdzono, że zbadana próbka spełniała wymagania jakościowe określone w rozporządzeniu Ministra Energii z dnia 1 grudnia 2016 r. w sprawie wymagań jakościowych dotyczących zawartości siarki dla olejów oraz rodzajów instalacji i warunków, w których będą stosowane ciężkie oleje opałowe (Dz. U. z 2016 r. poz. 2008).

2.2.5. Kontrola świadectw jakości paliw stałych

W IV kwartale 2018 r. w związku z wejściem w życie nowelizacji ustawy o systemie monitorowania i kontrolowania jakości paliw w zakresie kontroli jakości paliw stałych oraz rozporządzeń wykonawczych do tej ustawy w zakresie wymagań jakościowych, sposobu pobierania próbek, metod badania jakości paliw stałych oraz wzoru świadectwa jakości paliw stałych wojewódzkie inspektoraty Inspekcji Handlowej rozpoczęły kontrolę przedsiębiorców wprowadzających do obrotu paliwa stałe znajdujących się na terenie każdego z WIIH w zakresie przestrzegania przez przedsiębiorców wprowadzających paliwa stałe do obrotu obowiązku wystawiania dokumentu potwierdzającego spełnienie wymagań jakościowych (świadectwa jakości) oraz przekazywania kopii świadectwa jakości każdemu podmiotowi, który nabywa paliwo stałe, tj. obowiązków, o których mowa w art. 6c ustawy o systemie monitorowania i kontrolowania jakości paliw.

W IV kwartale 2018 r. łącznie skontrolowano 177 przedsiębiorców, u których inspektorzy wojewódzkich inspektoratów IH w większości przypadków stwierdzali spełnianie przez przedsiębiorców wprowadzających do obrotu paliwa stałe obowiązków, o których mowa w art. 6c ustawy o systemie monitorowania i kontrolowania jakości paliw, tj. przedsiębiorcy zarówno wystawiali jak i przekazywali kopie świadectw jakości konsumentom przy każdym zakupie paliwa stałego.

W toku prowadzonych kontroli stwierdzano niewielkie uchybienia dotyczące wystawiania świadectw jakości paliw stałych, np. nie podawano systemu certyfikacji lub innego dokumentu stanowiącego podstawę do uznania, że określony rodzaj paliwa stałego, dla którego wystawiane jest świadectwo jakości spełnia wymagania jakościowe, błędnie podawano rodzaj paliwa stałego, nie podawano daty i miejsca wystawienia świadectwa jakości, brakowało podpisu przedsiębiorcy wystawiającego świadectwo jakości lub osoby upoważnionej, brakowało oświadczenia, że paliwo

stałe dla którego jest wystawiane świadectwo jakości spełnia wymagania jakościowe określone w przepisach wydanych na podstawie art. 3a ust. 2 ustawy o systemie monitorowania i kontrolowania jakości paliw, brakowało numeru REGON, itp.

2.3. Pozostałe produkty konsumenckie i usługi

2.3.1. Kontrola artykułów nieżywnościowych i usług

Działania Inspekcji Handlowej w 2018 r. w tym obszarze dotyczyły kontroli:

- produktów w zakresie:
 - spełniania wymagań określonych w przepisach prawa,
 - prawidłowości oznakowania – tj. sprawdzanie jego zgodności z wymaganiami określonymi w przepisach prawa, a także ujawnianie i eliminowanie oznaczeń wprowadzających konsumentów w błąd;
- usług w zakresie jakości i rzetelności świadczenia przez usługodawcę;
- przedsiębiorców w zakresie zgodności ich działalności z obowiązującymi przepisami prawa.

Inspekcja Handlowa, w ramach posiadanych kompetencji, sprawdzała przestrzeganie przez przedsiębiorców przepisów dotyczących następujących produktów.

2.3.1.1. Produktów włókienniczych

Oznakowanie wyrobów włókienniczych regulują przepisy rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1007/2011 z dnia 27 września 2011 r. w sprawie nazewnictwa włókien tekstylnych oraz etykietowania i oznakowania składu surowcowego wyrobów włókienniczych, a także uchylene dyrektywy Rady 73/44/EWG oraz dyrektyw Parlamentu Europejskiego i Rady 96/73/WE i 2008/121/WE (Dz. U. UE.L.2011 Nr 272, s.1.).

Inspekcja Handlowa w 2018 roku, podobnie jak w latach poprzednich, prowadziła zarówno w ramach kontroli planowych, jak i własnych, kontrole wyrobów włókienniczych – m.in. wyrobów konfekcyjnych z tkanin lub dzianin dla niemowląt i małych dzieci, ręczników i strojów kąpielowych, odzieży sportowej wyrobów konfekcyjnych z tkanin i dzianin dla dorosłych. W toku powyższych działań skontrolowano 403 przedsiębiorców. Sprawdzono jakość 2 295 partii produktów, zaś laboratoryjnie przebadano 301 partii. Ze względu na różnego rodzaju nieprawidłowości, które zostały stwierdzone w toku badań organoleptycznych zakwestionowano ok. 31,5 proc. (w 2017 r. – 53,4 proc.) partii wyrobów włókienniczych.

Wyniki przeprowadzonych badań laboratoryjnych wykazały nieprawidłowości w 37,2 proc. przebadanych partii. Głównie stwierdzono niezgodność rzeczywistego składu surowcowego ze składem deklarowanym na etykiecie oraz niezgodność deklaracji producenta w zakresie wskaźników użytkowych. Zakwestionowane wyroby w związku z nieprawidłowymi wynikami badań oraz oznakowaniem zostały wycofane z obrotu.

2.3.1.2. Baterii i akumulatorów

W 2018 roku Inspekcja Handlowa przeprowadziła na terenie całego kraju całoroczną kontrolę prawidłowości obrotu akumulatorami i bateriami. Głównym celem kontroli było sprawdzenie, w jakim stopniu przedsiębiorcy wywiązują się z obowiązków wynikających z ustawy z dnia 24 kwietnia 2009 r. o bateriach i akumulatorach (Dz. U. z 2019 r., poz. 521.). Kontrolą

objęto przedsiębiorców będących w rozumieniu ww. ustawy:

- sprzedawcą detalicznym;
- sprzedawcą hurtowym;
- sprzedawcą hurtowym i detalicznym oferującym sprzęt elektryczny lub elektroniczny w całości albo w części zasilany bateriami lub akumulatorami lub przystosowany do tego rodzaju zasilania.

Ogółem skontrolowano 120 przedsiębiorców. Kontrolą objęto 270 partii baterii oraz 123 partie akumulatorów oraz 113 partii sprzętu zasilanego bateriami lub akumulatorami. Zakwestionowano 3 proc. wszystkich sprawdzonych wyrobów (w 2017 r. – 8 proc.), w tym 7 partii baterii, 5 partii akumulatorów oraz 3 partie sprzętu w rozumieniu art. 4 pkt 13 ustawy o zużytych sprzęcie elektrycznym i elektronicznym.

W toku kontroli u sprzedawców hurtowych pobrano do badań 41 partii baterii oraz akumulatorów. Wyniki badań przeprowadzonych w Laboratorium UOKiK w Łodzi w zakresie zawartości kadmu, ołowiu i rtęci, dały podstawę do zakwestionowania 4 próbek. Zostały one wycofane z obrotu.

W toku prowadzonych działań kontrolnych sprawdzono również prawidłowość zaprojektowania i oznakowania sprzętu elektrycznego lub elektronicznego w całości albo w części zasilanego bateriami lub akumulatorami lub przystosowanego do tego rodzaju zasilania. W powyższym zakresie oględzinom poddano ogółem 113 partii sprzętu. Stwierdzono, że wszystkie ww. wyroby były zaprojektowane w sposób umożliwiający łatwe usunięcie z nich zużytych baterii i zużytych akumulatorów, zgodnie z wymaganiami określonymi w przepisach ustawy o bateriach i akumulatorach oraz że do wszystkich dołączono instrukcję w języku polskim zawierającą informację o sposobie bezpiecznego usunięcia baterii ze sprzętu. W 1 przypadku nie dołączono natomiast informacji o rodzaju zamontowanych baterii. Sprzedawca dobrowolnie i niezwłocznie wycofał z obrotu handlowego ww. produkt do czasu poprawy oznakowania.

2.3.1.3. Chemikaliów

Inspekcja Handlowa, zgodnie z ustawą z dnia 25 lutego 2011 r. o substancjach chemicznych i ich mieszaninach (Dz. U. z 2018 r., poz. 143 z późn. zm.), jest upoważniona do przeprowadzania kontroli chemikaliów w zakresie oznakowania, opakowania i obrotu. W 2018 r. w tym zakresie przeprowadzono ogólnie 196 kontroli, w toku których sprawdzono 326 partii wyrobów.

Kontrole prowadzone były w zakresie prawidłowości i kompletności oznakowania opakowań jednostkowych substancji niebezpiecznych i mieszanin niebezpiecznych zgodnie z wymaganiami ustawy o substancjach chemicznych i ich mieszaninach oraz rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) Nr 1272/2008 z dnia 16 grudnia 2008 r. w sprawie klasyfikacji, oznakowania i pakowania substancji i mieszanin, zmieniające i uchylające dyrektywy 67/548/EWG i 1999/45/WE oraz zmieniające rozporządzenie (WE) nr 1907/2006 (Tekst mający znaczenie dla EOG) - CPL.

Z powodu braku informacji wymaganych ww. rozporządzeniem CLP zakwestionowano 24² partii produktów. W tym 3 z powodu braku lub nieprawidłowych – wymaganych na podstawie art.

² Niektóre partie były kwestionowane z kilku powodów.

20 ust. 1 CLP hasel ostrzegawczych, 7 z powodu braku lub nieprawidłowych – wymaganych na podstawie art. 22 ust. 1 CLP zwrotów wskazujących środki ostrożności 4 z powodu braku lub nieprawidłowych – wymaganych na podstawie art. 21 ust. 1 CLP zwrotów wskazujących rodzaj zagrożenia, 15 z powodu innych nieprawidłowości, np. niezgodności oznakowania z kartą charakterystyki.

Prowadzono również kontrole wyrobów pod kątem zawartości w nich substancji chemicznych dla których ograniczenia zawartości określono w załączniku XVII rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) Nr 1907/2006 z dnia 18 grudnia 2006 r. w sprawie rejestracji, oceny, udzielania zezwoleń i stosowanych ograniczeń w zakresie chemikaliów (REACH) i utworzenia Europejskiej Agencji Chemikaliów, zmieniające dyrektywę 1999/45/WE oraz uchylające rozporządzenie Rady (EWG) nr 793/93 i rozporządzenie Komisji (WE) nr 1488/94, jak również dyrektywę Rady 76/769/EWG i dyrektywy Komisji 91/155/EWG, 93/67/EWG, 93/105/WE i 2000/21/WE (Tekst mający znaczenie dla EOG), znajdujących się w obrocie detalicznym i hurtowym.

Zgodnie z wymaganiami ustawy o substancjach chemicznych i ich mieszaninach, Inspekcja Handlowa sprawuje również nadzór w zakresie przepisów, o których mowa w rozporządzeniu Nr 1907/2006 – załącznik XVII – tj. badania czy wyroby oferowane konsumentom nie zawierają substancji chemicznych niedozwolonych do stosowania.

W związku z powyższym Inspekcja Handlowa przez cały 2018 r. prowadziła kontrole:

- biżuterii, biżuterii sztucznej i akcesoriów do włosów pod kątem występowania kadmu i ołowiu (76 partii),
- opon do motorowerów i motocykli w zakresie zawartości wielopierścieniowych węglowodorów aromatycznych (WWA)(5 partii)
- wyrobów skórzanych wchodzących w kontakt ze skórą w zakresie zawartości chromu VI (50 partii).

Łącznie sprawdzono i przebadano laboratoryjnie 131 partii wyrobów. Wyniki przeprowadzonych badań laboratoryjnych wykazały nieprawidłowości w przypadku 14 z nich, tj.:

- zakwestionowano 4 partii biżuterii w zakresie kadmu i 1 w zakresie ołowiu,
- zakwestionowano 6 partii na zawartość chromu VI,
- zakwestionowano 1 partię opon na zawartość WWA.

W toku prowadzenia kontroli substancji chemicznych i ich mieszanin, inspektorzy pobrali do badań laboratoryjnych 11 prób zimowych płynów i koncentratów do spryskiwaczy szyb samochodowych w zakresie zawartości metanolu stwierdzając nieprawidłowości w przypadku jednej partii. Ponadto w toku kontroli pobrano również do badań laboratoryjnych próby płynów do chłodziw samochodowych, które poddano analizie w zakresie stopnia krystalizacji, zgodnie z deklaracją producenta na opakowaniu. W zakresie powyższych parametrów przebadano 10 partii produktów. Zakwestionowano 2 płyny do chłodziw samochodowych ze względu na wskazany na opakowaniu stopień krystalizacji niezgodny z rzeczywistym.

2.3.1.4. Prawidłowości przekazywania przez przedsiębiorców informacji o cenach towarów i usług

W 2018 r., organy Inspekcji Handlowej przeprowadziły na terenie całego kraju całoroczną kontrolę prawidłowości przekazywania przez przedsiębiorców informacji o cenach towarów i usług. Celem tych działań było sprawdzenie przestrzegania przepisów ustawy z dnia 9 maja 2014

r. o informowaniu o cenach towarów i usług (Dz. U. z 2016 r., poz. 1830 z późn. zm.) oraz rozporządzenia Ministra Rozwoju z dnia 9 grudnia 2015 r. w sprawie uwidaczniania cen towarów i usług (Dz. U. z 2015 r., poz. 2121), dotyczących oznaczania towarów ceną i uwidaczniania cen. Cena jest jednym z podstawowych wyróżników produktów, poza marką oraz indywidualnymi preferencjami konsumentów, mającym wpływ na decyzje o zakupie wyrobu. Dlatego też rzetelna informacja o wysokości ceny i ceny jednostkowej oraz możliwość porównania cen wielu produktów ma bardzo duże znaczenie z punktu widzenia interesów konsumenta.

Kontrolą objęto łącznie 464 przedsiębiorców, stwierdzając różnego rodzaju nieprawidłowości u 201 z nich. Ogółem inspektorzy skontrolowali prawidłowość oznaczenia ceną 27 557 partii wyrobów kwestionując 7 712 partie (28 proc. skontrolowanych).

Stwierdzane nieprawidłowości wynikały w zdecydowanej większości z niezajomości przepisów, szczególnie w zakresie obowiązku uwidaczniania cen jednostkowych dla towarów przeznaczonych do sprzedaży według objętości lub masy oraz sposobu uwidaczniania cen w placówkach usługowych. Ponadto w przypadku nieprawidłowości dotyczących uwidaczniania cen jednostkowych niejednokrotnie ich przyczyną w sklepach sieciowych jest fakt, że etykiety sporządzane są w centralach firm i pracownicy w danych sklepach nie mają wpływu na treść wywieszek cenowych, a z kolei w przypadku małych placówek często przyczyną tych nieprawidłowości jest brak odpowiedniego oprogramowania do drukowania wywieszek cenowych.

W zdecydowanej większości przypadków ujawnione w toku kontroli nieprawidłowości zostały niezwłocznie i w stosunkowo prosty sposób usunięte, a kontrolowani przedsiębiorcy, u których ujawniono nieprawidłowości wykazali daleko idące zaangażowanie i natychmiast wyeliminowali stwierdzone uchybienia. Istotne z punktu widzenia konsumenta jest to, że przeprowadzone kontrole umożliwiły wyeliminowanie niezgodności z obowiązującymi przepisami w zakresie informowania o cenach.

2.3.1.5. Detergentów

Inspekcja Handlowa w 2018 roku przeprowadziła kontrole prawidłowości oznakowania detergentów zgodnie z wymaganiami rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 648/2004 z dnia 20 czerwca 2004 r. w sprawie detergentów (Dz. U. WE. L. Nr 104, s. 1) oraz wykonała badania laboratoryjne w zakresie masy netto. Kontrolą objęto łącznie 103 placówki, gdzie sprawdzono 263 partie wyrobów, z czego, z powodu różnego rodzaju nieprawidłowości, zakwestionowano 8,7 proc. partii (w 2017 - 11,9 proc.).

Stwierdzone w toku kontroli nieprawidłowości dotyczyły braku prawidłowego oznakowania opakowań detergentów, w tym braku adresu, adresu e-mailowego, o ile jest dostępny oraz numeru telefonu, pod którym jest dostępny arkusz danych składników.

Ponadto w zakresie oznakowania wynikającego z załączników VII A i VII B rozporządzenia w sprawie detergentów zakwestionowano z powodu braków w oznakowaniu dotyczącym informacji o dozowaniu (załącznik VIIB).

W ramach powyższych działań inspektorzy pobrali do badań laboratoryjnych różnego rodzaju produkty w celu sprawdzenia zgodności masy netto lub napełnienia produktu z deklaracją producenta. Wyniki przebadanych 127 prób wyrobów dały podstawę do zakwestionowania 11 z nich.

2.3.1.6. Produktów biobójczych

W 2018 r. przeprowadzono 53 kontrole produktów biobójczych pod kątem spełnienia wymagań określonych w ustawie z dnia 9 października 2015 r. o produktach biobójczych (Dz. U. z 2018, poz. 122). Spośród 159 partii badanych ze względu na nieprawidłowości w oznakowaniu zakwestionowano 6,9 proc. partii (w 2017 r. – 5,8 proc.). Najczęściej kwestionowano brak lub nieprawidłowe podanie na opakowaniach jednostkowych informacji dotyczących:

- imienia i nazwiska oraz adresu albo nazwy oraz adresu siedziby oraz numeru telefonu podmiotu odpowiedzialnego.
- numeru serii i daty ważności produktu uwzględniającej normalne warunki przechowywania,
- brak informacji „przed użyciem przeczytaj ulotkę informacyjną”,
- określenia postaci produktu.

W toku prowadzonych kontroli sprawdzano również przestrzeganie obowiązku przekazywania użytkownikom produktów informacji o opakowaniach i odpadach opakowaniowych³, wymaganych odrębnymi przepisami. W tym zakresie kontroli poddano 320 przedsiębiorców, nie kwestionując wykonywania obowiązków ustawy u 40 z nich.

2.3.1.7. Przestrzegania przez przedsiębiorców wymagań ustawy o zużytym sprzęcie elektrycznym i elektronicznym.

W 2018 roku została przeprowadzona kontrola przestrzegania przez dystrybutorów przepisów art. 37 i art. 39 ustawy z dnia 11 września 2015 r. o zużytym sprzęcie elektrycznym i elektronicznym (Dz. U. z 2018 r. poz. 1466).

Kontrolą objęto łącznie 109 przedsiębiorców, stwierdzając różnego rodzaju nieprawidłowości u 24 z nich, tj. 22 proc. wszystkich skontrolowanych. Ogółem inspektorzy skontrolowali prawidłowość oznaczenia 653 partii wyrobów kwestionując 31 partii (4,7 proc. skontrolowanych). Nieprawidłowości stwierdzone przez inspektorów dotyczyły głównie niespełniania przez dystrybutorów sprzętu elektrycznego i elektronicznego nałożonego na nich obowiązku informacyjnego względem konsumentów, a także oferowania do sprzedaży wyrobów oznakowanych niezgodnie z wymaganiami ww. ustawy lub wprowadzanych do obrotu bez obowiązkowego wpisu do rejestru.

2.3.1.8. Kosmetyków

Wymagania w zakresie produktów kosmetycznych regulują przepisy Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) Nr 1223/2009 z dnia 30 listopada 2009 r. dotyczące produktów kosmetycznych (Dz. U. UE.L. Nr 342, s. 59). Zgodnie z ustawą z dnia 30 marca 2001 r. o kosmetykach (tekst jednolity Dz. U. z 2013 r., poz. 475) Inspekcja Handlowa sprawuje nadzór nad przestrzeganiem przepisów ustawy o kosmetykach w zakresie znakowania, zafałszowań i prawidłowości obrotu.

W 2018 roku skontrolowano łącznie 83 przedsiębiorców, w których sprawdzono 373 partie

³ Ustawa z dnia 13 czerwca 2013 r. o gospodarce opakowaniami i odpadami opakowaniowymi (Dz. U. z 2018 r., poz. 150).

różnego rodzaju produktów kosmetycznych, z czego ze względu na ujawnione nieprawidłowości zakwestionowano 54 partie (14,5 proc. badanych).

Kontrolą prawidłowości oznakowania objęto wszystkie kontrolowane partie kosmetyków, kwestionując 7 proc. (w 2017 r. – 6 proc.). Stwierdzone nieprawidłowości dotyczyły m.in. braku informacji o:

- dacie minimalnej trwałości,
- imienia nazwiska lub firmy,
- funkcji produktu,
- szczególnych środków ostrożności,
- osoby odpowiedzialnej,
- numeru partii.

Ponadto w toku prowadzonych kontroli sprawdzano również deklaracje producentów i znajdujące się na opakowaniach oświadczenia marketingowe (ang. claims) dotyczące działania kosmetyków. W powyższym zakresie sprawdzono 294 partie produktów kosmetycznych, kwestionując 14 z nich.

Do badań laboratoryjnych pobrano próbki 127 produktów, z których 2 zakwestionowano.

Sprawdzono 63 partie produktów w zakresie zgodności deklaracji masy netto nie kwestionując żadnej z nich. Natomiast w zakresie prawidłowości deklaracji pH zbadano 23 partie kosmetyków kwestionując 2 z nich ze względu na niezgodną stwierdzoną laboratoryjnie wysokość pH w odniesieniu do deklarowanej. W przypadku pobranych do badań kosmetyków zawierających informację wskazującą na brak zawartości parabenów, zbadano 27 wyrobów nie kwestionując żadnego z nich. Podobnie nie została zakwestionowana żadna z pobranych do badań 14 partii kosmetyków z deklaracją w zakresie braku zawartości amoniaku.

2.3.1.9. Legalności i rzetelności przedsiębiorców świadczących usługi w zakresie obrotu nieruchomościami

Na rynku przedstawia się konsumentom coraz bogatszą ofertę przedsiębiorców świadczących usługi obrotu nieruchomościami takich jak: rzeczoznawców majątkowych, pośredników w obrocie nieruchomościami, a także zarządców nieruchomościami. Dlatego też Inspekcja Handlowa przeprowadziła kontrolę w zakresie legalności, rzetelności oraz sprawdzano posiadania przez ww. przedsiębiorców obowiązkowego ubezpieczenia OC, co jest wymagane na gruncie ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (Dz. U. z 2018 r. poz. 121 z późn. zm.).

Łącznie kontrolą objęto 92 przedsiębiorców, w tym: 66 pośredników nieruchomości, 20 zarządców nieruchomości oraz 11 rzeczoznawców majątkowych. Łącznie nieprawidłowości stwierdzono u 12 przedsiębiorców, w tym: 10 pośredników nieruchomości, 1 zarządcy nieruchomości oraz 1 rzeczoznawcy majątkowy. Przy czym 2 z tych nieprawidłowości dotyczyły legalności działalności gospodarczej, a 10 przypadków odnosiło się do nieposiadania wymaganego przepisami ubezpieczenia.

2.3.1.10. W zakresie zamieszczania informacji na etykietach wyrobów zawierających lotne związki organiczne (LZO)

Inspekcja Handlowa przeprowadziła w 2018 r. kontrolę w zakresie informacji

zamieszczanych na etykietach niektórych farb i lakierów przeznaczonych do malowania budynków i ich elementów wykończeniowych, wyposażeniowych oraz związanych z budynkami i tymi elementami konstrukcji (nie będące wyrobami budowlanymi) oraz mieszanin do odnawiania pojazdów oferowanych w sprzedaży hurtowej i detalicznej. Ponadto sprawdzono dokumenty udostępnione przez kontrolowane podmioty, potwierdzające przestrzeganie wymagań w zakresie maksymalnej zawartości LZO, a także przeprowadzono badania laboratoryjne.

Łącznie kontrolą objęto 63 placówki, w tym: 38 sklepów detalicznych, 18 hurtowni oraz 7 dużych sieci detaliczne.

Nieprawidłowości stwierdzono w 4 placówkach (6,4 proc.), w tym: 2 hurtowniach i 2 sklepach detalicznych.

Łącznie zakwestionowano 6 partii produktów w tym: farbę akrylową antyrefleksyjną, emalię akrylowo-gruntową, emulsję gruntującą oraz szpachlę, gdzie stwierdzono różnice w określeniu zawartości LZO w g/l lub nieprawidłowe powołanie tych jednostek. W przypadku lakieru bezbarwnego oraz podkładu wypełniającego na etykietach zastosowano obcojęzyczne określenie LZO (VOC). Do producentów skierowano wystąpienia pokontrolne.

Kontrola oznakowania polegała także na weryfikacji oznaczeń uwidocznionych na etykietach z dokumentacją przedłożoną w toku kontroli, co nie budziło wątpliwości, ponieważ zdecydowana większość ocenianych partii spełniała wymogi § 4 ust.1 rozporządzenia LZO, bowiem maksymalna zawartość lotnych związków organicznych w tych produktach najczęściej nie przekraczała dopuszczalnych wartości, które określone są w załączniku nr 1 do ww.rozporządzenia. Zbadano w tym zakresie 218 partii kwestionując 13 z nich (6 proc.).

Do badań laboratoryjnych pobrano 17 wyrobów, nie kwestionując żadnego z nich.

2.3.2. Kontrola artykułów rolno-spożywczych i usług gastronomicznych

W 2018 r. przeprowadzono w tym obszarze 19 ogólnokrajowych kontroli. W zakresie tematycznym obejmowały:

- środki spożywcze oznakowane dobrowolnymi informacjami typu: wyprodukowany z pszenicy durum, 100 proc. (soku, mięsa itp.), domowy, naturalny, bez konserwantów, bez barwników, wolny od GMO, bez laktozy, bez glutenu,

- mięso i przetwory mięsne,
- mleko i przetwory mleczne,
- wyroby garmazeryjne w tym mrożone wyroby kulinarne,
- miód
- świeże owoce i warzywa objęte systemem unijnym oferowane w sieciach handlowych,
- nierafinowane oleje roślinne oraz oliwa z oliwek z pierwszego tłoczenia,
- wyroby cukiernicze i czekoladowe,

- wybrane środki spożywcze oferowane na rynku krajowym i ich oryginalne odpowiedniki importowane z krajów Europy Zachodniej,
- ryby i przetwory rybne w tym mrożone glazurowane,
- jaja spożywcze,
- produkty rolnictwa ekologicznego,
- środki spożywcze posiadające chronione oznaczenia: geograficzne (ChOG), nazw pochodzenia (ChNP) oraz będące tradycyjnymi specjalnościami (GTS),
- usługi gastronomiczne, w tym świadczone przez firmy cateringowe dla szpitali, sanatoriów, domów opieki społecznej, domów dziecka i innego rodzaju instytucji finansowanych ze środków publicznych,
- materiały i wyroby do kontaktu z żywnością,
- karma dla zwierząt towarzyszących.

Ponadto prowadzono kontrole pod względem prawidłowości obrotu wyrobami alkoholowymi i tytoniowymi na zgodność z przepisami: ustawy o podatku akcyzowym w zakresie oznakowania napojów alkoholowych i wyrobów tytoniowych znakami skarbowymi akcyzy, ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz ustawy o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych, a także kontrole w zakresie prawidłowości przestrzegania przepisów o informowaniu o cenach towarów i usług.

Kontrole pozaplanowe zajmowały znaczące miejsce w działalności Inspekcji Handlowej stanowiąc 74 proc. kontroli ogółem. Większość kontroli dotyczyła rynków lokalnych. Były to kontrole o charakterze interwencyjnym, wynikające ze skarg konsumentów lub podmiotów gospodarczych, oraz kontrole podejmowane na podstawie własnego rozeznania inspektoratów o negatywnych zjawiskach występujących na rynkach lokalnych.

Pozaplanowe kontrole wykonywane były również na zlecenie Prezesa UOKiK, w związku z prośbami o interwencję otrzymanymi od organów krajowych (głównie od Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi oraz Głównego Inspektora Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych) lub organów z innych państw członkowskich UE – w ramach reguł ustalonych przepisami tytułu IV „Pomoc i współpraca administracyjna w dziedzinie pasz i żywności” rozporządzenia (WE) nr 882/2004.

W 2018 r. Inspekcja Handlowa przeprowadziła zgodnie ze swoimi kompetencjami kontrole środków spożywczych oraz materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością w handlu detalicznym (także w obrocie hurtowym i gastronomii).

Wszystkie ww. planowe kontrole w obszarze artykułów rolno-spożywczych realizowano w oparciu o programy kontroli IH opracowywane przez Prezesa UOKiK. W głównej mierze były one ukierunkowane na ujawnianie zafałszowań produktów oraz zapewnienie właściwej informacji o produktach w miejscu ich sprzedaży w tym o kraju pochodzenia. W związku z sygnałami otrzymywanymi od organizacji i stowarzyszeń producentów rolnych, Inspekcja Handlowa przeprowadziła szereg doraźnych kontroli jakości handlowej i prawidłowości oznakowania, w tym krajem pochodzenia, ziemniaków, kapusty białej i pekińskiej oraz pomidorów, w celu wykrywania oszustw dotyczących informacji na temat polskiego pochodzenia.

Na szczególną uwagę zasługuje kontrola przeprowadzona po raz kolejny w zakładach świadczących usługi cateringowe dla różnego rodzaju instytucji, takich jak: szpitale, sanatoria, domy opieki społecznej, ośrodki rehabilitacyjno-edukacyjno-wychowawcze, domy dziecka, żłobki,

przedszkola, szkoły. Skontrolowano 46 zakładów, które zaopatrywały w posiłki łącznie 163 instytucje. W przypadku 12 z 46 skontrolowanych placówek była to kontrola ponowna, związana z nieprawidłowościami stwierdzonymi przez Inspekcję Handlową w 2016 i 2017 roku. Nieprawidłowości stwierdzono w 34 placówkach, tj. 73,9 proc. skontrolowanych ogółem. Kontrola przyniosła niezadowalające wyniki zwłaszcza w zakresie prawidłowości oznakowania posiłków przekazywanych przez catering oraz używania do produkcji żywności zgodnie z wyznaczoną datą minimalnej trwałości lub terminem przydatności do spożycia. Na uwagę zasługuje stwierdzenie istotnych niedowag dań przeznaczonych dla konsumentów w publicznych instytucjach oraz stosunkowo częstych zamian składników (zwłaszcza masła, serów) na ich tańsze substytuty. Stwierdzone uchybienia w zdecydowanej większości wynikały z niedopełnienia obowiązków przez skontrolowane zakłady cateringowe, niemniej zasadnym wydaje się wniosek, że również odbiorcy – kontrahenci tych zakładów nie sprawowali należytego nadzoru nad jakością świadczonych usług. W porównaniu do wyników poprzedniej kontroli przeprowadzonej w 2017 r. ogólny wskaźnik nieprawidłowości nie uległ zmianie (w 2017 r. wyniósł on 71,1 proc., w 2018 r. 73,9 proc.). Niemniej stwierdzono poprawę w placówkach kontrolowanych ponownie, ponieważ na 12 placówek poddanych rekontroli, ponownie nieprawidłowości wystąpiły w 7 placówkach, tj. 58,3 proc.

Na uwagę zasługują również aktywne działania Inspekcji Handlowej na rzecz analizy zjawiska podwójnej jakości. W ramach tych działań przeprowadzono kontrolę jakości handlowej tych samych produktów oferowanych na rynku krajowym i ich oryginalnych odpowiedników importowanych z krajów Europy Zachodniej.

Inspekcja Handlowa w ramach realizacji planu kontroli na 2018 r. oraz w ramach realizacji tematów własnych przeprowadziła łącznie 7604 kontroli u przedsiębiorców prowadzących działalność handlową w zakresie artykułów spożywczych przeznaczonych dla konsumentów, wyrobów i napojów gastronomicznych oraz materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością (w 2017 r. – 7331), tj. w:

- a) 5 094 w placówkach handlu detalicznego oprócz wielkopowierzchniowych (w 2017 r. – 5 026),
- b) 1 259 sklepach wielkopowierzchniowych (łącznie z produkcją na zapleczu) i magazynach centralnych sieci handlowych (w 2017 r. – 1 164),
- c) 809 placówkach gastronomicznych (w 2017 r. – 774),
- d) 220 hurtowniach prowadzących sprzedaż środków spożywczych przeznaczonych dla konsumentów (w 2017 r. – 160),
- e) 183 punktach detalicznych i gastronomicznych na targowiskach (w 2017 r. – 111),
- f) 32 placówkach prowadzących sprzedaż na odległość, w tym 17 przez strony internetowe (w 2017 r. – 95, w tym 81 przez strony internetowe),
- g) 7 w małych zakładach produkcyjnych zaopatrujących bezpośrednio konsumenta,

W ogólnej liczbie kontroli środków spożywczych 894 kontroli dotyczyło materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością (w 2017 r. – 848).

Niezależnie od powyższego przeprowadzono 105 kontroli w placówkach handlu detalicznego w zakresie oznakowania karmy dla zwierząt domowych (towarzyszących) (w 2017 r. – 22).

Inspekcja Handlowa w ramach realizacji planu kontroli na 2018 r. oraz w ramach realizacji tematów własnych skontrolowała ogółem 123 468 partii towarów (w 2017 r. – 125 078 partii), w tym:

- 120 756 partii artykułów rolno-spożywczych (w 2017 r. 122 868), w tym: 1130 partii produktów ekologicznych i 440 partii produktów objętych systemami jakości (ChOG, ChNP i GTS) (w 2017 r. odpowiednio: 841 partii i 569 partii),
- 2 712 partii materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością (w 2017 r. – 2 210).

Ponadto skontrolowano 854 partie karmy dla zwierząt towarzyszących (w 2017 r. – 182 partii).

Ujawnienie chociażby jednej niezgodności z zakresu wykonywanej kontroli spowodowało zakwestionowanie 28 786 partii, tj. 23,3 proc. (w 2017 r. – 23 proc.), m.in. z uwagi na :

- wady jakości – 11 proc. partii (w 2017 r. – 9,4 proc.);
- nieprawidłowe oznakowanie – 30,7 proc. partii (w 2017 r. – 24,3 proc.);
- niezgodną z deklarowaną zawartość netto – 1,3 proc. próbek (w 2017r. – 0,6 proc.)
- „przeterminowanie” – 14,3 proc. partii (w 2017 r. – 14,7 proc.), przy czym partie zakwestionowane stanowiły często pojedyncze sztuki.

Wśród zakwestionowanych produktów 899 partii było zafałszowanych, tj. 0,7 proc. ogółu zbadanych (w 2017 r. 952 partie, tj. 0,8 proc. zbadanych), w tym 693 partie środków spożywczych pochodziły z oferty placówek gastronomicznych (w 2017 r. 720 partii). W gastronomii odsetek partii zafałszowanych w 2018 r. wyniósł 4,0 proc., w 2017 r. 4,4 proc.

2.3.2.1. Jakość produktów żywnościowych – badania organoleptyczne i fizykochemiczne

Oceny jakości środków spożywczych dokonano na podstawie badań cech organoleptycznych, parametrów fizykochemicznych i składu surowcowego w odniesieniu do wymagań przepisów wspólnotowych i krajowych oraz deklaracji producenta.

Badania przeprowadzano głównie w laboratoriach urzędowej kontroli żywności należących do UOKiK. Część badań organoleptycznych (np. w przypadku pieczywa, owoców i warzyw, elementów mięsa oferowanych „luzem”) oraz odnoszących się do sprawdzenia masy i objętości (np. w przypadku jaj z zadeklarowaną klasą wagową, napojów w gastronomii) przeprowadzana była bezpośrednio w kontrolowanej placówce.

W 2018 r. zbadano jakość 4 757 partii towarów (w 2017 r. – 4 387), w tym:

- 3 101 partii towarów żywnościowych (w 2017 r. – 2 800),
- 1 656 partii surowców i wyrobów w gastronomii (w 2017 r. – 1587).

Niewłaściwą jakość stwierdzono w przypadku:

- 395 partii towarów żywnościowych, tj. 12,7 proc. (w 2017 r. – 11,8 proc.);
- 127 partii surowców i wyrobów w gastronomii, tj. 7,7 proc. (w 2017 r. – 5,2 proc.).

Wśród towarów żywnościowych ocenionych pod względem jakości 766 partii stanowiły produkty oferowane bez opakowań („luzem”), z których 66 partii (8,6 proc.) posiadało nieprawidłową jakość (w 2017 r. – 13,5 proc.).

Odsetek liczby partii zakwestionowanych w liczbie partii zbadanych produktów przedstawiono w Tabeli nr 1.

Tabela nr 1

grupy środków spożywczych sprawdzone w zakresie jakości	Liczba partii					proc. zakwestionowanych [3:2]
	zbadanych ogółem	zakwestionowanych ogółem	niezgodnych przepisami szczególnymi	niezgodnych przepisami o episam dodatkach	niezgodnych z deklaracją wartości odżywczej lub oświadczeń żywieniowych.	
1	2	3	4	5	6	7
ŻYWNOŚĆ W SKLEPACH I HURTOWNIACH	3101	395	93	4	148	12,7
Produkty ekologiczne	178	14	1	0	10	7,9
Produkty ChOG, ChNP i GTS	81	13	0	0	12	16,0
Przetwory zbożowe	14	2	0	0	0	14,3
Pieczywo i wyroby piekarskie	126	2	0	0	0	1,6
Mleko i przetwory mleczne (bez masła)	257	24	0	0	13	9,3
Mięso i przetwory mięsne	256	35	1	1	18	13,7
-w tym mięso wołowe (i cielęce)	23	9	0	0	2	39,1
Drób i przetwory drobiowe	47	4	0	0	3	8,5
-w tym mięso drobiowe	13	0	0	0	0	0
Ryby i przetwory rybne	339	119	13	1	52	35,1
-w tym sardynki, tuńczyk i bonito	36	16	10	0	7	44,4
-w tym ryby mrożone glazurowane	106	38	1	0	3	35,8
Przetwory owocowe i warzywne	78	3	1	0	2	3,8
-w tym dżemy, konfitury, powidła	2	0	0	0	0	0,0
Mrożonki (wyroby kulinarne, owocowe, warzywne)	24	7	0	0	5	29,2
Wyroby garmazeryjne	79	20	1	1	13	25,3
-w tym gotowe dania	52	11	1	0	8	21,2
Wyroby cukiernicze	219	30	1	0	18	13,7
-w tym wyroby kakaowe i czekoladowe	106	12	0	0	7	11,3
Napoje alkoholowe	14	0	0	0	0	0
-w tym wyroby winiarskie	4	0	0	0	0	0
-w tym napoje spirytusowe	6	0	0	0	0	0
Napoje bezalkoholowe	36	0	0	0	0	0
-w tym soki i nektary owocowe	1	0	0	0	0	0
Miód pszczeli	93	22	19	0	0	23,7
Oleje i tłuszcze jadalne	90	7	5	0	1	7,8
-w tym oliwa z oliwek	27	1	1	0	0	3,7

-w tym margaryna i miksy	0	0	0	0	0	0
-w tym masło	40	4	3	0	0	10,0
Owoce i warzywa świeże	829	53	42	0	0	6,4
Jaja spożywcze	201	30	14	0	0	14,9
Kawa, herbata, herbatki	20	1	0	0	1	5,0
Koncentraty spożywcze	11	0	0	0	0	0
Zioła i przyprawy	7	4	0	0	0	57,1
Zupy, buliony, sosy	5	0	0	0	0	0
Żywność specjalnego przeznaczenia	0	0	0	0	0	0
Inna żywność	97	5	0	0	1	5,2
-w tym orzechy i produkty z orzechów, przekąski (np. chipsy, paluszki)	8	0	0	0	1	0
-w tym suplementy diety	4	0	0	0	6	0
ŻYWNOSĆ W GASTRONOMII	1 656	127	4	1	13	7,7
wyroby kulinarne	957	97	2	0	1	10,1
napoje alkoholowe	23	2	0	0	0	8,7
napary kawy	7	0	0	0	0	0
inne produkty	669	28	2	1	12	4,2

Źródło: opracowanie Departamentu Inspekcji Handlowej UOKiK na podstawie danych przekazanych przez wojewódzkie inspektoraty IH

Należy zaznaczyć, że przedstawiony w tabeli odsetek zakwestionowanych towarów odnosi się do wyrobów poddanych badaniom, a nie do wszystkich znajdujących się w obrocie. W szczególności odsetek ten nie jest reprezentatywny dla całej branży spożywczej, gdyż do badań laboratoryjnych w pierwszej kolejności pobierane były próbki towarów, co do których istniało podejrzenie, iż nie spełniały wymagań jakościowych, rzadziej próbki pobierano z losowo wybieranych produktów. Na odsetek kwestionowanych produktów znaczący wpływ miały takie czynniki jak niewłaściwa deklaracja przez producentów parametrów odnoszących się do wartości odżywczej (37 proc. wśród ogółu zakwestionowanych) oraz nieprzestrzeganie przepisów szczegółowych odnoszących się do określonych kategorii produktów (23,5 proc.).

W większości kontrolowanych produktów odchylenie parametrów jakościowych było niewielkie, choć były również i takie produkty, w których badane parametry w sposób znaczący odbiegały od standardów określonych w przepisach prawa lub zadeklarowanych przez producentów. Charakter stwierdzonych wad w niektórych przypadkach wskazywał na zafałszowanie produktów. Najwięcej produktów o niewłaściwej jakości, w tym zafałszowanych stwierdzono w przypadku: ryb i przetworów rybnych (35,1 proc. nie odpowiadało obowiązującym przepisom prawa lub deklaracji producenta), wyrobów garmażeryjnych (25,3 proc.), miodu pszczelego (23,7 proc.), produktów z chronioną nazwą ChOG, ChNP, GTS (16 proc.), jaj spożywczych (14,9 proc.), mięsa i przetworów mięsnych (13,7 proc.), wyrobów cukierniczych (13,7 proc.). Ponadto w przypadku ziół i przypraw zakwestionowano jakość czterech spośród siedmiu partii (57,1 proc.) poddanych kontroli. W związku z tym, że kontroli poddano zaledwie siedem partii przypraw i ziół (przyprawowych), wynik ten należy traktować jedynie jako impuls do dalszych badań tych produktów. Podobnie jest w przypadku mrożonych wyrobów kulinarnych, owocowych i

warzywnych, gdzie chociaż wskaźnik produktów o niewłaściwej jakości handlowej stanowił (29,2 proc.) oraz mięsa wołowego (39,1 proc.) to z uwagi na stosunkowo niewielką liczbę partii poddanych kontroli nie jest on reprezentatywny dla tej grupy produktów.

W grupach o największym wskaźniku zakwestionowanych partii produktów z uwagi na niewłaściwe cechy jakości handlowej, do stwierdzanych nieprawidłowości przykładowo należały:

- w rybach i przetworach rybnych (35,1 proc. zakwestionowanych partii):
 - w przypadku ryb mrożonych, w tym glazurowanych: wyższa zawartość glazury lub niższa masa ryby bez glazury (np. w filetach z mintaja stwierdzono 52 proc. glazury zamiast deklarowanych 35 proc., w filetach limandy żółtopłetwej z wodą dodaną stwierdzono 43 proc. glazury zamiast 35 proc., masa filetów z morszczuka kapskiego w opakowaniu wyniosła 259,6 g zamiast deklarowanej 300 g), podmiana gatunkowa ryb (np. stwierdzono, że sola mrożona oferowana luzem była faktycznie limandą żółtopłetwą, dorsz był czarniakiem, a halibuta płaskogłowego deklarowano jako limandę żółtpłetwą), niewłaściwe parametry chemiczne takie jak niższa zawartość białka (np. w filetach z mintaja mrożonych glazurowanych w wartości odżywczej deklarowano 21 g/100 g a stwierdzono 6,6 g/100 g), wyższa zawartość związków fosforu (stwierdzono 8 305 mg/kg przy maksymalnym poziomie 5000 mg/kg) niewłaściwe cechy organoleptyczne (niewłaściwa gąbczasta struktura, rozpadająca się, papkowata z obfitym wyciekami, wyraźnie osłabiony smak i zapach, smak słony),
 - w przypadku marynat rybnych: niezgodna zawartość białka i tłuszczu w stosunku do zadeklarowanej w wartości odżywczej na opakowaniu (np. w filetach z pstrąga w zalewie warzywnej stwierdzono zawartość tłuszczu 3,6 g/100 g zamiast deklarowanej 9,1 g/100 g, w filetach śledziowych w oleju stwierdzona zawartość tłuszczu stanowiła 46 g/100 g zamiast deklarowanej 35 g/100 g), niewłaściwe cechy organoleptyczne (np. w świeżym pstrągu tęczowym patroszonym niewłaściwa tekstura mięsa, zapach nieczysty, ostry a po ugotowaniu kwaskowy),
 - w przypadku konserw rybnych – zaniżona masa ryby (w sardynkach w oleju roślinnym stwierdzono 72 g zamiast deklarowanych 90 g; w tuńczyku w sosie własnym stwierdzono 185 g, deklarowano 196 g), niezgodne z deklaracją parametry wartości odżywczej (np. w tuńczyku w oleju stwierdzono 18,5 g/100 g tłuszczu, deklarowano 5,6 g/100 g; w filetach z makreli w oleju stwierdzono wyższą zawartość tłuszczu i niższą zawartość białka, tj.: stwierdzono 55 g/100 g tłuszczu, a deklarowano 38 g/100 g, białka stwierdzono 9 g/100 g a deklarowano 14 g/100 g; w sardynkach w oleju stwierdzono tłuszcz w ilości 39 g/100 g, a deklarowano 24 g/100 g), niewłaściwe cechy organoleptyczne (np. obecność dużej ilości tuńczyka rozdrobnionego (strzępów) w tuńczyku w sosie własnym, mazistą teksturę oraz obcy, gnilny zapach zepsutego mięsa w filetach makreli w oleju),
 - innych przetworach rybnych- niezgodność gatunku z zadeklarowanym na opakowaniu (np. w kotletach rybnych stwierdzono łosia atlantyckiego zamiast deklarowanego dorsza atlantyckiego);
- w wyrobach garmażeryjnych (25,3 proc. zakwestionowanych partii):
 - niezgodna w stosunku do zadeklarowanej w wartości odżywczej zawartość tłuszczu i białka (np. w pierogach z mięsem stwierdzono 9,1 g/100 g tłuszczu przy deklaracji 3,6 g/100 g, w pierogach z soczewicą stwierdzono 6,4 g/100 g białka, przy deklaracji 9,9 g/100 g), zawyżona łączna zawartość kwasu benzoowego i kwasu sorbowego oraz ich soli (np. w żołądkach wołowych w bulionie warzywnym stwierdzono odpowiednio: 429 mg/kg + 333 mg/kg

- zamiast dopuszczalnych prawnie maksymalnie 500 mg/kg), niższa masa netto (np. w przypadku ozorów w galarecie stwierdzono 492,6 g i 502,4 g, przy deklaracji 540 g), niższa zawartość nadzienia (np. w pyzach z mięsem stwierdzono 25 proc., przy deklaracji nie mniej niż 30 proc.), niezgodny z deklarowanym gatunek mięsa w wyrobach z udziałem mięsa;
- w miodzie pszczelim (23,7 proc. zakwestionowanych partii)

w miodach odmianowych niższa zawartość pyłku przewodniego (np. w miodach lipowych pyłku przewodniego lipy stwierdzano w ilości od 1,9 proc. do 7,7 proc., podczas gdy powinien on stanowić nie mniej niż 20 proc., w miodzie mniszkowym pyłku przewodniego mniszka pospolitego stwierdzono w ilości 5,1 proc. a powinien być w znacznej przewadze, w miodzie manuka pyłku przewodniego manuka było 13 proc. i 12 proc. zamiast w przewadze, stwierdzono natomiast 40 proc. i 34 proc. pyłku z komonicy oraz 36 proc. i 28 proc. koniczyny), niższa od wymaganej liczba diastazowa (np. w mieszance miodów pochodzących z UE i spoza UE stwierdzono 5,8 zamiast minimum 8), wyższa zawartość 5-hydroksymetylofurfuralu (HMF) (np. w miodzie gryczanym stwierdzano od 51,6 mg/kg do 69,6 mg/kg zamiast nie więcej niż 40 mg/kg;
 - w jajach spożywczych (14,9 proc. zakwestionowanych partii)

niewłaściwa klasyfikacja wagowa (np. 50 proc. jaj w partii zadeklarowanej jako L-duże posiadało masę odpowiadającą klasie M-średnie, 45 proc. jaj w partii zadeklarowanej jako L-duże posiadało masę odpowiadającą niższej klasie wagowej M i S), niewłaściwe cechy organoleptyczne (jednej partii), tj. obcy, intensywny i nieprzyjemny zapach, wyższa wysokość komory powietrznej, ruchoma komora powietrzna, pęknięta skorupa;
 - w mięsie i przetworach mięsnych (13,7 proc. zakwestionowanych partii)

w mięsie i surowych wyrobach mięsnych obecność niezadeklarowanych surowców (np. w mięsie mielonym cielęcym stwierdzono 38 proc. cielęciny oraz 62 proc. wieprzowiny, w mięsie z oznakowanym jako mięso garmazeryjne wołowe stwierdzono obecność mięsa wieprzowego w ilości od 7 proc. do ponad 40 proc.), zawyżona zawartość wody dodanej (np. o 14,2 proc. w filecie z piersi kurczaka z dodatkiem wody),

w wędlinach: obecność niezadeklarowanych surowców (np. w parówkach wieprzowych stwierdzono obecność drobiu powyżej 1 proc.), niezgodny z deklaracją udział składników – (np. w parówkach wieprzowo-wołowych stwierdzono niższą zawartość wołowiny i wyższą wieprzowiny), wyższa w stosunku do deklarowanej zawartość tłuszczu (np. w kiełbasie codziennej – wg deklaracji 19,9 g a stwierdzono 24 g), niższa zawartość białka (np. w kiełbasie wieprzowej deklarowano 13,6 g a stwierdzono 10,8 g), wyższa zawartość soli (np. w parówkach wieprzowych deklarowano 2,2 g, a stwierdzono 3,4 g), obecność azotynów w parówkach w ilości 20 mg/kg przy deklaracji „bez dodatku E”, niewłaściwe cechy organoleptyczne (wygląd i zapach świadczący o zepsuciu (w przypadku pasztetowej, parówek),

w konserwach: niewłaściwe cechy organoleptyczne (np. w wołowinie w sosie własnym - kawałki mięsa o nietypowej ciemno szarej barwie, widoczne cząstki chrząstek oraz skórki), niewłaściwe parametry chemiczne: wyższa w stosunku do deklarowanej zawartość tłuszczu (np. w konserwie wieprzowo-drobiowej wg deklaracji winno być 15 g a stwierdzono 20 g, w konserwie z dzika z dodatkiem mięsa wieprzowego deklarowano 6,5 g tłuszczu, a stwierdzono 18,2g), wyższa zawartość soli (np. wg deklaracji 0,9 g, a stwierdzono 1,4 g);

- w czekoladzie i wyrobach cukierniczych (13,7 proc. zakwestionowanych partii): obecność niezadeklarowanego tłuszczu mlecznego w czekoladzie gorzkiej (1,6g/100g), niezgodna zawartość cukrów, tłuszczu, białka w stosunku do zadeklarowanej w wartości odżywczej na opakowaniu (np. w czekoladzie gorzkiej stwierdzono zawartość cukrów 33,4g/100g zamiast wg deklaracji 27g/100g, herbatniki kruche zawierały cukier w ilości 25,4 g/100g zamiast zgodnie z deklaracją 3,2g/100g, ciasteczka owsiane z goją zawierały tłuszcz w ilości 18,2g/100g zamiast wg deklaracji 7,2g/100g, rurki waflowe z kremem tłuszczu zawierały 25,8g/100g zamiast zgodnie z deklaracją 19,7g/100g, pierniki z nadzieniem zawierały białko w ilości 6,3g/100g zamiast 3,8g/100g), zaniżona zawartość nadzienia (np. w czekoladzie z nadzieniem nadzienia było 40,3 proc. zamiast deklarowanych 50 proc.), niższa zawartość składników stałych (np. w czekoladzie gorzkiej z orzechami zawartość orzechów wynosiła 14,5 proc. zamiast zgodnie z deklaracją 18 proc.);
- w wyrobach kulinarnych i napojach w zakładach gastronomicznych (7,7 proc. zakwestionowanych partii) obecność niedeklarowanych składników (np. wieprzowiny w ilości 45,2 proc. w farszu wołowym do pierogów z wołowiną), podmiana asortymentowa (np. w baraninie przygotowanej w przyprawach curry nie wykryto składników pochodzących od owcy, stwierdzono natomiast obecność składników pochodzących od krowy, w kebabie baranina-wołowina nie stwierdzono składników pochodzących od owcy, lecz wołowinę i drób, w badanych próbkach cielęciny Hong Kong nie wykryto wołowiny, stwierdzono natomiast obecność wieprzowiny, danie kaczka na gorącym półmisku w rzeczywistości było indykiem), niewłaściwa jakość tłuszczu smażalniczego (np. stwierdzano ciemnobrazową barwę świadczącą o jego zużyciu, liczne zanieczyszczenia pozostałościami wcześniej smażonych potraw i zapach spalonego tłuszczu, wyższą zawartość związków polarnych -39 proc. zamiast zgodnie z wymaganiami nie więcej niż 25 proc.).
Przyczynami nieprawidłowości stwierdzanych w produktach były, m.in.: niewłaściwe prowadzenie procesów technologicznych, niewłaściwa jakość użytych surowców lub ich podmiana na tańsze substytuty, nieprawidłowe przechowywanie. W części przypadków stwierdzone nieprawidłowości wskazywały na celowe zafałszowanie, o czym świadczyła, np. obecność niezadeklarowanych składników i brak składników zadeklarowanych, jak np. wykryta laboratoryjnie obecność tańszego gatunku mięsa w wyrobach mięsnych.

2.3.2.2. Zawartość netto środków spożywczych

W 2018 r. podczas badań laboratoryjnych zweryfikowano podaną na opakowaniach informację o zawartości netto w przypadku 5 357 próbek produktów. Niższą od deklarowanej przez producenta zawartość netto stwierdzono w odniesieniu do 1,2 proc. próbek (w 2017 r. – 0,6 proc). Ponadto sprawdzono masę lub objętość wyrobów i napojów oferowanych w gastronomii przemierzając łącznie 634 próbki, w wyniku czego zakwestionowano 13 próbek (2,1 proc.). Niższą masę od deklarowanej stwierdzono wyłącznie w odniesieniu do 13 wyrobów kulinarnych na 329 skontrolowanych (4 proc.).

2.3.2.3. Prawidłowość oznakowania środków spożywczych oraz materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością

Łącznie w 2018 r. oceniono oznakowanie 42 691 partii środków spożywczych, wyrobów

i napojów gastronomicznych (oferowanych zarówno w opakowaniach, jak i bez opakowań) oraz materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością (w 2017 r. – 47 600 partii). Ze względu na stwierdzone nieprawidłowości zakwestionowano 13 126 partii, tj. 30,7 proc. (w 2017 r. – 24,3 proc.).

Skontrolowano oznakowanie:

- 20 048 partii środków spożywczych w opakowaniach, kwestionując nieprawidłowe oznakowanie 2 191 partii (10,9 proc.), z tego 304 partii (1,5 proc.) ze względu na nieprawidłowy sposób podania informacji o alergenach,
- 9 023 partii środków spożywczych oferowanych bez opakowań („luzem”), kwestionując 4 345 partii (48,2 proc.), w szczególności ze względu na niepodanie w miejscu sprzedaży wymaganych informacji o wykazie składników, w tym 1 714 partii (19,0 proc.), ze względu na nieprawidłowy sposób podawania informacji o alergenach lub jej brak,
- 10 916 partii produktów żywnościowych w gastronomii, kwestionując brak lub nieprawidłowe oznakowanie 6 568 partii (60,2 proc.), w tym 3 862 partii (35,4 proc.), ze względu na nieprawidłowy sposób podawania informacji o alergenach lub jej brak,
- 2 704 partii materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością, kwestionując 22 partie (0,8 proc.).

Ze względu na nieprawidłowy sposób podania informacji o alergenach zakwestionowano łącznie 5 880 partii (13,8 proc.) środków spożywczych oferowanych w opakowaniach, luzem i w gastronomii (w 2017 r. – 11,5 proc.).

Obowiązkowej informacji o miejscu pochodzenia nie posiadały łącznie 403 partie (0,9 proc. ogółu skontrolowanych w zakresie oznakowania (w 2017 r. - 0,5 proc.). Przy czym były to wyłącznie towary kontrolowane w sklepach i hurtowniach (zakwestionowano 1,4 proc. środków spożywczych), w gastronomii nie stwierdzono nieprawidłowości w zakresie informacji o kraju pochodzenia produktów.

Odsetek liczby partii zakwestionowanych w liczbie partii zbadanych wybranych grup produktów objętych kontrolami planowymi i nieplanowymi przedstawia Tabela nr 2.

Tabela nr 2

Wybrane grupy środków spożywczych sprawdzone w zakresie oznakowania	Liczba partii					procent partii zakwestionowanych [3:2]
	zbadanych	zakwestionowanych ogółem	nieczytelność czcionki	brak miejsca pochodzenia	nieprawidłowy sposób podania lub brak infor. o alergenach	
1	2	3	4	5	6	7
ŻYWNOSĆ W SKLEPACH I HURTOWNIACH	29071	6536	4	403	2018	22,5
-w tym oferowane w opakowaniach	20048	2191	4	174	304	10,9

-w tym oferowane luzem	9023	4345	0	229	1714	48,2
Produkty ekologiczne	1034	162	0	0	31	15,7
Produkty ChOG, ChNP i GTS	439	40	0	0	5	9,1
Przetwory zbożowe	731	11	0	0	0	1,5
Pieczywo i wyroby piekarskie	3014	1585	0	0	726	52,6
w tym oferowane w opakowaniach	468	116	0	0	67	24,8
w tym oferowane luzem	2546	1469	0	0	659	57,7
Mleko i przetwory mleczne (bez masła)	4129	95	0	0	19	2,3
-w tym oferowane w opakowaniach	3912	52	0	0	0	1,3
-w tym oferowane luzem	217	43	0	0	19	19,8
Mięso i przetwory mięsne	4071	1630	0	31	760	40,0
-w tym mięso wołowe (i cielęce)	81	27	0	10	2	33,3
-w tym oferowane w opakowaniach	1090	145	0	3	83	13,3
- w tym oferowane luzem	2981	1485	0	28	677	49,8
Drób i przetwory drobiowe	417	126	0	11	53	30,2
-w tym mięso drobiowe	56	20	0	1	1	35,7
-w tym oferowane w opakowaniach	182	20	0	0	16	11,0
-w tym oferowane luzem	235	106	0	11	37	45,1
Ryby i przetwory rybne	1240	320	0	18	25	25,8
-w tym sardynki, tuńczyk i bonito	63	5	0	0	0	7,9
-w tym ryby mrożone glazurowane	243	107	0	8	1	44,0
-w tym oferowane w opakowaniach	786	76	0	2	3	9,7
- w tym oferowane luzem	454	244	0	16	22	53,7
Przetwory owocowe i warzywne	977	39	0	0	1	4,0
-w tym dżemy, konfitury, powidła	43	0	0	0	0	0
Mrożonki	191	26	0	0	12	13,6
Wyroby garmazeryjne	820	192	1	0	89	23,4
-w tym gotowe dania	505	108	1	0	63	21,4
-w tym oferowane w opakowaniach	558	53	1	0	11	9,5
-w tym oferowane luzem	262	139	0	0	78	53,1
Wyroby cukiernicze	3036	669	0	0	203	22,0
-w tym kakaowe i czekoladowe	355	55	0	0	10	15,5
-w tym oferowane w opakowaniach	2258	362	0	0	45	16,0
-w tym oferowane luzem	778	307	0	0	158	39,5
Napoje alkoholowe	162	20	0	0	0	12,3
-w tym wyroby winiarskie	5	0	0	0	0	0
-w tym napoje spirytusowe	47	5	0	0	0	10,6
Napoje bezalkoholowe	539	38	0	0	0	7,1
-w tym soki i nektary owocowe	50	0	0	0	0	0

Miód pszczeni	305	56	0	0	0	18,4
Oleje i tłuszcze jadalne	788	35	0	0	0	4,4
-w tym oliwa z oliwek	249	23	0	0	0	9,2
-w tym margaryna	58	0	0	0	0	0
-w tym masło	137	3	0	0	0	2,2
-w tym miksy	6	1	0	0	0	16,7
Owoce i warzywa świeże	3302	1058	2	341	0	32
Jaja spożywcze	582	102	1	0	0	17,5
Kawa, herbata, herbatki	435	68	0	0	0	15,6
Koncentraty spożywcze	603	16	0	0	1	2,7
Zioła i przyprawy	788	20	0	0	0	2,5
Zupy, buliony, sosy	207	6	0	0	1	2,9
Żywność specjalnego przeznaczenia	23	10	0	0	0	43,5
Inna żywność	1238	212	0	2	92	17,1
-w tym majonezy, musztarda i inne tego typu dodatki	329	15	0	0	0	4,6
-w tym orzechy i produkty z orzechów, przekąski (np. chipsy)	271	7	0	0	1	2,6
-w tym lody, desery	147	110	0	0	81	74,8
-w tym suplementy diety	62	23	0	0	5	37,1
ŻYWNOSĆ W GASTRONOMII	10916	6568	0	0	3862	60,2
wyroby kulinarne	8745	6343	0	0	3786	72,5
napoje alkoholowe	20	1	0	0	1	5,0
napary kawy	11	8	0	0	8	72,7
inne produkty	2140	216	0	0	67	10,1

Źródło: opracowanie Departamentu Inspekcji Handlowej UOKiK na podstawie danych przekazanych przez wojewódzkie inspektoraty IH

Kontrole wykazały, że podobnie jak w poprzednich latach, zdecydowanie większą część nieprawidłowo oznakowanych produktów spożywczych stanowiły artykuły oferowane bez opakowań („luzem”). W przypadku tej formy sprzedaży przepisy krajowe wymagają, by sprzedawca prezentował konsumentom podstawowe informacje, takie jak: nazwa produktu, wykaz składników oraz nazwa producenta, a w przypadku: produktów rybnych mrożonych glazurowanych dodatkowo zawartość glazury lub ryby, pieczywa – masę jednostkową i w stosownych przypadkach informację, że pieczywo produkowano z ciasta mrożonego lub głęboko mrożonego. Dlatego też w grupach produktów, które ze względu na ich naturę oferowano konsumentom również bez opakowań (np. wyroby garmażeryjne, lody, ryby, pieczywo, mięso) stwierdzono największy odsetek towarów nieprawidłowo oznakowanych.

Do najpoważniejszych nieprawidłowości w oznakowaniu produktów poddanych ocenie należało:

- w przypadku środków spożywczych oferowanych luzem: w miejscu sprzedaży detalicznej brak jakichkolwiek wymaganych informacji lub informacji o wykazie składników, w tym o

składnikach alergennych, bądź podanie ich w sposób nierzetelny (inny skład w miejscu sprzedaży niż w rzeczywistości podany przez producenta) i niepełny oraz niezgodny z przepisami prawa, zastosowanie nazw nieadekwatnych do składu produktu (np. sugerujących prostą, wiejską, tradycyjną metodę produkcji podczas gdy w rzeczywistości produkty wytworzone zostały metodami przemysłowymi z dodatkiem wielu substancji dodatkowych dozwolonych), a także podanie w miejscu sprzedaży nazw innych niż wskazane przez producenta lub podanie wyłącznie nazwy fantazyjnej (handlowej) z pominięciem obowiązkowej nazwy środka spożywczego;

- w przypadku opakowanych środków spożywczych: braku oznaczeń w języku polskim (np. nazwy produktu, wykazu składników, daty ważności, warunków przechowywania) lub rozbieżności między danymi zawartymi na etykiecie w polskiej i obcojęzycznej wersji językowej (np. w zakresie wartości odżywczej, rodzaju lub ilości użytych składników), użycie nazwy produktu wprowadzającej w błąd co do rodzaju produktu, nieadekwatnej do składu zadeklarowanego na opakowaniu, stosowanie podwójnego – sprzecznego nazewnictwa lub niepodanie nazwy rodzajowej produktu, podawanie nieprawdziwych informacji opisujących produkt, stosowanie sugestywnej szaty graficznej z wizerunkami składników i wyeksponowanymi napisami wskazującymi na rodzaj użytych surowców, których w rzeczywistości nie było w produkcie lub były w minimalnych ilościach, nieuprawniających do podkreślania ich w oznakowaniu, stosowanie komunikatów o charakterze oświadczeń żywieniowych lub zdrowotnych, niezgodnych z przepisami obowiązującymi w tym zakresie, niepodawanie ilościowej zawartości składnika występującego w nazwie produktu lub podkreślonego graficznie, nierzetelne podawanie informacji o wykazie składników, brak wyróżnienia składników alergennych w wykazie składników.

Ponadto w oznakowaniu środków spożywczych wytwarzanych metodami przemysłowymi z zastosowaniem licznych substancji dodatkowych – dozwolonych prawnie, bezzasadnie używano określeń produktów jako „wiejski”, „domowy”, „naturalny” czy „tradycyjny” itp., sugerujących wyjątkowe cechy oferowanego produktu, wyróżniające go od typowych produktów wytwarzanych masowo. W przypadku oferowania takiej żywności bez opakowań („luzem”) i bez podania w miejscu sprzedaży wykazu składników, konsument był praktycznie pozbawiony możliwości zweryfikowania informacji o „domowym” czy „tradycyjnym” charakterze produktu. Nieuprawnione, wprowadzające konsumentów w błąd nazwy i slogany reklamowe stosowali zarówno producenci żywności, jak i sprzedawcy detaliczni.

Na wysokie wskaźniki zakwestionowanych partii produktów pod względem oznakowania składały się również drobne uchybienia niewpływające na decyzje zakupowe konsumentów, np. nieprawidłowe słowne określenie przed wskazaną na etykiecie datą ważności, niepełne tłumaczenie informacji zawartych w oznakowaniu, niezachowanie kolejności podawania składników w informacji o wartości odżywczej.

2.3.2.4. Kontrole produktów rolnictwa ekologicznego

W 2018 r. Inspekcja Handlowa przeprowadziła kontrolę jakości i prawidłowości oznakowania produktów rolnictwa ekologicznego w 210 placówkach. Kontrole te były prowadzone głównie w czwartym kwartale w ramach planowej kontroli ukierunkowanej na produkty rolnictwa ekologicznego z krajów Unii Europejskiej i z krajów trzecich.

Różnego rodzaju nieprawidłowości stwierdzono w 79 placówkach, co stanowiło 37,6 proc. skontrolowanych (w 2017 r. – 32,4 proc.).

Ogółem skontrolowano 1130 partii produktów ekologicznych (w 2017 r. – 841 partii), z tego 178 partie poddano ocenie jakości głównie poprzez wykonanie badań laboratoryjnych (w 2017 r. – 153 partie) i 1034 partie oceniono pod względem oznakowania (w 2017 r. – 717 partii). Skontrolowano: przetwory owocowe i warzywne, ziarno i nasiona (nieprzetworzone), soki, produkty zbożowe (makarony, kasze), mleko i przetwory mleczne, owoce i warzywa, pieczywo, miód, mięso i przetwory mięsne oraz inne grupy środków spożywczych.

Różnego rodzaju zastrzeżenia wniesiono do 245 partii, tj. 21,7 proc. (w 2017 r. – 22,8 proc.), w tym między innymi do:

- 14 partii w zakresie jakości, tj. 7,9 proc. (w 2017 r. – 6,5 proc.),
- 162 partii w zakresie oznakowania, tj. 15,7 proc. (w 2017 r. – 15,8 proc.).

Do nieprawidłowości stwierdzonych w zakresie jakości produktów rolnictwa ekologicznego należały niezgodne w stosunku do zadeklarowanej w wartości odżywczej na opakowaniu wartości parametrów tłuszczu (np. stwierdzono 24,9 g/100 g tłuszczu podczas gdy deklarowano 15 g/100 g; stwierdzono 14,9 g/100 g, a deklarowano 22,4 g/100 g) i soli, niewłaściwe cechy organoleptyczne.

W oznakowaniu zakwestionowanych produktów rolnictwa ekologicznego stwierdzono:

- podanie numeru zagranicznej jednostki certyfikującej podczas gdy produkt został zapakowany w Polsce lub podanie numeru polskiej jednostki certyfikującej podczas gdy produkt został wyprodukowany i zapakowany w innym kraju członkowskim,
- brak umieszczenia w oznakowaniu oznaczenia miejsca, w którym wyprodukowano nieprzetworzone produkty rolnicze, z których wyprodukowano końcowy,
- niewłaściwe umieszczanie nazw produktów w sklepach internetowych (np. soku zamiast napoju), nieuprawnione posługiwanie się określeniami odnoszącymi do produkcji ekologicznej (bio, eko),
- używanie w sposób nieuprawniony komunikatów o charakterze oświadczeń żywieniowych i zdrowotnych,
- podanie niezgodnego z prawdą kraju pochodzenia,
- brak niektórych oznaczeń w języku polskim (np. nazwy i rodzaju produktu oraz jego składu, informacji o wartości odżywczej, o miejscu produkcji nieprzetworzonych produktów rolniczych, z których wytworzono produkt końcowy, warunków przechowywania),
- brak informacji o zawartości netto,
- brak informacji o adresie producenta,
- brak informacji o wartości odżywczej,
- brak wyróżnienia składników alergennych w wykazie składników.

Stwierdzone w zakresie oznakowania nieprawidłowości wynikały w dużej mierze z niespełnienia przepisów ogólnych dotyczących znakowania środków spożywczych, a w mniejszym stopniu wymagań szczególnych wynikających z przepisów o rolnictwie ekologicznym.

2.3.2.5. Kontrole produktów z chronionymi oznaczeniami (CHNP, ChOG, GTS)

W 2018 r. Inspekcja Handlowa przeprowadziła kontrole w 90 placówkach handlu detalicznego w zakresie prawidłowości wprowadzania do obrotu produktów posiadających chronione oznaczenia geograficzne (ChOG), chronioną nazwę pochodzenia (ChNP) lub gwarantowaną tradycyjną specjalność (GTS) (w 2017 r. – w 147 placówkach). Kontrole te były prowadzone głównie w ramach planowej kontroli w czwartym kwartale 2018 r.

Łącznie oceniono 440 partii towarów objętych tymi systemami jakości (w 2017r. – 569 partii), w tym pod kątem zgodności parametrów jakości z deklaracją/specyfikacją sprawdzono 81 partii, prawidłowości oznakowania – 439 partii.

Nieprawidłowości stwierdzono w 32 placówkach, tj. 35,5 proc. skontrolowanych placówek (w 2017 r. – 24,5 proc.) w odniesieniu do 52 partii produktów, tj. 11,8 proc. skontrolowanych partii (w 2017 r. – 8,4 proc.), w tym stwierdzono m.in.:

- 13 partii o niewłaściwej jakości, tj. 16 proc. (w 2017 r. – 8,1 proc.),
- 40 partii nieprawidłowo oznakowanych, tj. 9,1 proc. (w 2017 r. – 5,6 proc.).

Kontrolowano między innymi: przetwory mleczne (w tym m.in. sery dojrzewające, sery w solankach), przetwory mięsne (szynki, kiełbaski), wyroby cukiernicze, octy balsamiczne.

W zakresie jakości kwestionowano głównie przetwory mięsne (szynki surowe dojrzewające, z uwagi na niezgodną z deklarowaną w informacji o wartości odżywczej zawartość soli, tłuszczu, białka, kwasów tłuszczowych nasyconych) oraz przetwory mleczne (z uwagi na niezgodną z deklarowaną w informacji o wartości odżywczej zawartość soli oraz niezgodną ze specyfikacją zawartość wody, niewłaściwe cechy organoleptyczne).

Na przykład w szynce stwierdzono zawartość tłuszczu w ilości 20g/100g, a deklarowano 14,1 g/100 g; 17,6 g/100g zamiast deklarowanych 12 g/100 g), zawartość soli w ilości 4,8 g/100 g zamiast deklarowanych 3,8 g/100 g,

Nieprawidłowe zaś oznakowanie odnosiło się przede wszystkim do przetworów mlecznych, kwestionowano, ale w mniejszym stopniu, również oznakowanie przetworów mięsnych, wyrobów piekarniczych, octu balsamicznego

Stwierdzono m.in. następujące nieprawidłowości: brak niektórych oznaczeń w języku polskim (np. opisowej nazwy produktu wskazującej na rodzaj produktu, wykazu składników, w tym alergennych, informacji o warunkach przechowywania, pełnego opisu warunków przechowywania produktu po otwarciu opakowania, określenia chroniona nazwa pochodzenia, informacji o wartości odżywczej, błędy w prezentacji wartości odżywczej), rozbieżności pomiędzy informacjami podanymi na etykiecie przez producenta w języku obcym i polską wersją językową, m.in. w zakresie wartości odżywczej, brak podania nazwy, pod którą produkt został zarejestrowany jako chronione oznaczenie geograficzne, wyszczególnienie składników jako alergenne, które w rzeczywistości nie były alergenami (kakao, cynamon). Stwierdzono także trzy przypadki niezetelnego oznakowania lub prezentacji produktów, polegające na niezasadnym posługiwaniu się oznaczeniem ChNP lub nazwą produktu zarejestrowaną jako ChOG, w przypadku produktów nieobjętych ochroną (np. na opakowaniach umieszczono znak chronionego oznaczenia geograficznego podczas gdy ochroną objęty był składnik a nie produkt, oznakowanie logo chronionej nazwy pochodzenia produktu, którego nazwa nie znajdowała się w unijnej bazie zarejestrowanych produktów.

Do innych nieprawidłowości należało oferowanie konsumentom produktu ChNP we wcześniej przygotowanych porcjach, co było niezgodne ze specyfikacją.

2.3.2.6. Aktualność terminów przydatności do spożycia lub daty minimalnej trwałości

Podczas kontroli sprawdzono aktualność terminów przydatności do spożycia lub dat minimalnej trwałości 101 677 partii środków spożywczych, stwierdzając przeterminowanie w przypadku 14 561 partii, tj. 14,3 proc. ocenionych (w 2017 r. – 14,7 proc.). Na zakwestionowane partie niejednokrotnie składały się pojedyncze sztuki produktów, co oznacza, że wskaźniki odnoszące się do liczby sztuk zakwestionowanych w liczbie sztuk zbadanych byłyby zdecydowanie niższe.

Najczęściej przeterminowane towary znajdowano w grupach: zup, bulionów i sosów (32,7 proc.), orzechów, produktów z orzechów i przekąsek typu chipsy i paluszki (30,9 proc.), napojów alkoholowych (25,6 proc.), koncentratów spożywczych (21 proc.), pieczywa i wyrobów piekarsko-cukierniczych (18,2 proc.), przetworów zbożowych typu mąka, kasza, ryż i płatki (15,8 proc.), olejów i tłuszczów jadalnych (13,6 proc.).

Najwięcej tego rodzaju nieprawidłowości ujawniono w sklepach nienależących do dużych sieci handlowych, gdzie zakwestionowano 16,2 proc. partii (w 2017 r. – 17,4 proc.). Wskaźnik zakwestionowanych produktów, z uwagi na przeterminowanie na pozostałych szczeblach obrotu detalicznego kształtował się następująco: w placówkach zlokalizowanych na targowiskach zakwestionowano 8,9 proc. partii, w placówkach gastronomicznych 6,6 proc., w sklepach wielkopowierzchniowych 5,6 proc., natomiast w placówkach sprzedaży na odległość 3,7 proc.

2.3.2.7. Kontrola przestrzeganie zasad dotyczących identyfikacji dostaw żywności

We wszystkich kontrolowanych placówkach handlowych dokonano identyfikacji przedsiębiorcy i sprawdzono zgodność zakresu i rodzaju prowadzonej działalności ze zgłoszeniem do odpowiednich organów, nie stwierdzając poza pojedynczymi przypadkami naruszeń w zakresie prawa żywnościowego. Sprawdzono również przestrzeganie zasady identyfikowalności produktu „krok wstecz i krok do przodu”, to jest możliwości śledzenia sprowadzanych oraz odsprzedawanych towarów (z wyjątkiem sprzedaży konsumentom finalnym). Ogółem w tym zakresie sprawdzono dowody dostaw/sprzedaży dla 27 690 partii towarów kwestionując 252 partie, tj. 0,9 proc. z nich.

2.3.2.8. Kontrole nieobejmujące prawa żywnościowego – legalność i rzetelność działania przedsiębiorców

W 2018 r. Inspekcja Handlowa przeprowadziła łącznie 5009 kontroli (w 2017 r. – 4 662), głównie w zakresie:

- rzetelności działania przedsiębiorców prowadzących sprzedaż detaliczną towarów i usług w oparciu o dokonanie zakupów kontrolnych,
- przestrzegania przepisów o informowaniu o cenach,
- przestrzegania przepisów w zakresie rejestracji i ewidencji przedsiębiorców i zgodności prowadzonej działalności z wpisem do KRS i CEIDG, aktualności legalizacji przyrzędów

pomiarowych,

- przestrzegania przepisów metrologicznych o towarach paczkowanych.

Podstawą przeprowadzenia 1 516 kontroli były skargi i informacje od konsumentów o nieprawidłowościach w tym zakresie (w 2017 r. - 1 327), w szczególności w zakresie nieprawidłowego informowania o cenach.

W wyniku przeprowadzonych kontroli różnego rodzaju nieprawidłowości stwierdzono w 1 762 placówkach, co stanowiło 35,2 proc. skontrolowanych w tym zakresie (w 2017 r. 37,1 proc.) . Ujawnione nieprawidłowości polegały przede wszystkim na:

- braku informacji o cenach w ogóle lub o cenach jednostkowych, oraz nieprawidłowym wyliczeniu cen jednostkowych,
- uwidacznianiu na półkach na/przy towarze innej ceny niż pobierana w kasie,
- stosowaniu przyrządów pomiarowych bez aktualnych cech legalizacji,
- niezgodność prowadzonej działalności z wpisem do CEIDG.

2.3.2.9. Kontrole nieobejmujące prawa żywnościowego – w zakresie obrotu wyrobami alkoholowymi i tytoniowymi

W 2018 roku Inspekcja Handlowa kontynuowała kontrole przestrzegania niektórych przepisów regulujących obrót wyrobami alkoholowymi i tytoniowymi, zawartych w ustawach o:

- wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi ,
- ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych ,
- podatku akcyzowym .

Celem tych kontroli było egzekwowanie zakazów i nakazów wynikających z ww. aktów prawnych oraz eliminowanie z rynku wyrobów alkoholowych i tytoniowych pochodzących z nielegalnych źródeł, stwarzających potencjalne zagrożenie dla zdrowia lub życia konsumentów.

Kontrole podejmowano przede wszystkim u przedsiębiorców, co do których istniało uzasadnione podejrzenie wystąpienia nieprawidłowości, ponadto w oparciu o własne rozeznania, ustalenia wcześniejszych kontroli, zgłoszenia konsumentów i innych uczestników rynku.

- a) w zakresie przestrzegania przepisów ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi przeprowadzono łącznie 265 kontroli w placówkach handlowych (w 2017 r. – 254), w tym w: 210 punktach sprzedaży detalicznej, 34 – gastronomicznej i 21 – hurtowej. Nieprawidłowości stwierdzono w 46 placówkach, tj. w 17,4 proc. skontrolowanych (w 2017 r. – 21,3 proc.), w tym w 35 placówkach detalicznych, 10 lokalach gastronomicznych i 1 hurtowni.

Do najistotniejszych lub najczęściej stwierdzanych nieprawidłowości należały:

- nieuwidocznienie obowiązkowych wywieszek informujących o szkodliwości spożywania napojów alkoholowych – w 30 placówkach,
- prowadzenie niedozwolonej promocji i reklamy napojów alkoholowych - w 5 placówkach,

- sprzedaż detaliczna napojów alkoholowych bez zezwolenia lub wbrew jego warunkom - w 11 placówkach. Szacunkowa wartość takich alkoholi wyniosła 15,7 tys. zł.
- inne naruszenia ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi lub warunków zezwoleń, takie jak: zaopatrywanie się w napoje alkoholowych u przedsiębiorcy nieposiadającego zezwolenia na sprzedaż hurtową, konsumpcja alkoholu w placówce detalicznej, nieokazanie dowodów zakupu na wprowadzone do obrotu napoje alkoholowe.

Ustalenia kontroli dały podstawę do:

- ukarania 30 osób grzywną w drodze mandatu karnego w łącznej kwocie 4,75 tys. zł, z uwagi na popełnienie wykroczenia z art. 45 pkt 2 ww. ustawy,
 - przekazania 15 spraw do prokuratur rejonowych lub policji, z uwagi na podejrzenie popełnienia przestępstwa z art. 43 ust. 1 i 2, art. 452 ust. 1 ww. ustawy,
 - skierowania 4 wniosku o ukaranie do sądu rejonowego, w związku z podejrzeniem popełnienia przestępstwa z art. 43 ust. 1 i 2 ww. ustawy,
 - skierowania 6 informacji do organów wydających zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych i 1 do organów kontroli finansowej.
- b) w zakresie przestrzegania przepisów ustawy o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych w roku 2018 Inspekcja Handlowa przeprowadziła na terenie całego kraju ogółem 244 kontroli w placówkach handlowych (w 2017 roku –205), w tym: 212 w placówkach detalicznych, 20 w placówkach gastronomicznych, 12 w hurtowniach.

Nieprawidłowości stwierdzono w 41 placówkach (16,8 proc. skontrolowanych), w tym w: 35 detalicznych, 5 gastronomicznych i 1 hurtowni.

W toku prowadzonych działań stwierdzono m.in., że:

- w 26 placówkach (21 detalicznych i 5 gastronomicznych) nie uwidoczniono słownej i graficznej informacji o zakazie palenia wyrobów tytoniowych i papierosów elektronicznych na terenie obiektu,
- w 15 placówkach (14 detalicznych i 1 gastronomicznej) nie uwidoczniono informacji o treści: „Zakaz sprzedaży wyrobów tytoniowych, papierosów elektronicznych lub pojemników zapasowych osobom do lat 18 (art. 6 ust. 1 ustawy o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych)”,
- w 3 placówkach detalicznych prowadzono niedozwoloną promocję i reklamę wyrobów tytoniowych (papierosów), papierosów elektronicznych lub pojemników zapasowych (opis ustaleń w następnym akapicie),
- w 2 placówkach detalicznych prowadzono sprzedaż papierosów na sztuki, a w 1 placówce detalicznej nie przestrzegano zakazu sprzedaży na odległość wyrobów tytoniowych, papierosów elektronicznych i pojemników zapasowych oraz ich części.

Nieprawidłowości w zakresie przestrzegania zakazu promocji i reklamy, wynikającego z art. 8 ust. 1 ww. ustawy, stwierdzono w 3 placówkach (1,2 proc. skontrolowanych) i polegały one m.in. na:

- stosowaniu bilonownic do wydawania reszty, na których uwidocznione były wizerunki wybranych marek papierosów (np. „Rothmans”), a także umieszczaniu na regale z papierosami zawieszek z oznaczeniami o tej samej treści co na bilonownicy,
- prowadzeniu sprzedaży papierosów po cenach niższych od cen nadrukowanych na opakowaniu,
- prowadzeniu stron internetowych i profili na portalach społecznościowych typu „Facebook”, na których znajdowały się nie tylko dane teleadresowe sklepów stacjonarnych, ale także komunikaty mogące zachęcać do zakupu papierosów elektronicznych i pojemników zapasowych.

W toku kontroli wniesiono zastrzeżenia ogółem do 28 partii papierosów elektronicznych lub pojemników zapasowych, w tym do:

- 1 partii papierosów elektronicznych z uwagi na nieprawidłowe podanie ostrzeżenia zdrowotnego o treści „wyrób zawiera nikotynę, która powoduje szybkie uzależnienie” (tj. ostrzeżenie zostało umieszczone na jednej zamiast na dwóch płaszczyznach) oraz brak wskazania na dołączonej ulotce danych kontaktowych producenta lub importera i osoby prawnej lub fizycznej wyznaczonej do kontaktów na terytorium UE,
- 1 partii pojemników zapasowych, których pojemność przekraczała 10 ml (tj. wynosiła 100 ml) o zawartości nikotyny w płynie w ilości 12 mg/ml, i do którego nie dołączono ulotki z instrukcją w języku polskim,
- 5 partii papierosów elektronicznych, z uwagi na brak ostrzeżenia odnośnie ochrony przed dziećmi oraz brak dołączonej ulotki z instrukcją w języku polskim (w jednym przypadku dołączona ulotka nie zawierała: informacji, że wyrób jest zalecany dla ludzi młodych i osób niepalących, informacji o przeciwwskazaniach, ostrzeżenia dla grup szczególnego ryzyka, informacji o możliwych niekorzystnych skutkach oraz informacji o właściwościach uzależniających i toksyczności),
- 5 partii pojemników zapasowych, z uwagi na brak na dołączonej ulotce informacji, że wyrób nie jest zalecany dla osób niepalących,
- 5 partii pojemników zapasowych, z uwagi na brak na dołączonej ulotce informacji o toksyczności wyrobu.

Zakwestionowane w powyższym zakresie wyroby oferowane były w 5 placówkach detalicznych i 1 hurtowni. W większości przypadków przedsiębiorcy podejmowali decyzje o wycofaniu ich z obrotu lub wstrzymaniu od obrotu do czasu poprawy oznakowania.

W toku kontroli stwierdzono również przypadki oferowania do sprzedaży papierosów elektronicznych i ich części lub pojemników zapasowych, wobec których kontrolowani przedsiębiorcy nie dopełnili obowiązku ich zgłoszenia do Inspektora ds. Substancji Chemicznych, co dotyczyło 3 placówek detalicznych (7 partii) i 1 hurtowni (9 partii).

Ustalenia kontroli dały podstawę do:

- ukarania 2 osób grzywną w drodze mandatu karnego w łącznej kwocie 450 zł, z uwagi na popełnienie wykroczenia z art. 136 § 2 Kodeksu wykroczeń,
- skierowania 5 zawiadomień do prokuratur rejonowych lub policji, z uwagi na podejrzenie popełnienia przestępstwa z art. 12 pkt 1, art. 12c pkt 5, 9 i 10 ustawy o

- ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych,
- skierowania 27 wniosków o ukaranie do sądów rejonowych, z uwagi na podejrzenie popełnienia przestępstwa z art. 13 ust. 1 pkt 1 i 2 ustawy o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych,
 - zastosowania wobec 3 osób pouczeń z art. 41 Kodeksu wykroczeń,
 - skierowania 3 informacji do Inspektora ds. Substancji Chemicznych,
 - skierowania 2 informacji do organów nadzoru sanitarnego,
 - skierowania 2 informacji do urzędu skarbowego.
- c) w zakresie przestrzegania ustawy o podatku akcyzowym (i rozporządzenia w sprawie oznaczania wyrobów akcyzowych znakami akcyzy) Inspekcja Handlowa w 2018 roku na terenie całego kraju przeprowadziła 233 kontrole w placówkach handlowych (w 2017 roku – 195), w tym: 189 w placówkach detalicznych, 24 w placówkach gastronomicznych, 20 w hurtowniach.

Skontrolowano ogółem 2885 partii wyrobów objętych obowiązkiem oznakowania znakami akcyzy, w tym:

- 1809 partii napojów alkoholowych,
- 1076 partii wyrobów tytoniowych.

Nieprawidłowości dotyczyły 28 partii wyrobów, w tym 19 partii papierosów i 9 partii alkoholi, stwierdzono je w 7 placówkach (5 detalicznych i 2 gastronomicznych).

Zakwestionowane papierosy oferowano bez znaków akcyzy, po cenach wyższych od cen nadrukowanych na opakowaniu, na sztuki (bez opakowania lub luzem), zawyżając przy tym ich cenę w stosunku do nadrukowanej na opakowaniu lub sprzedawano je wyłącznie w zestawie z zapalniczką lub z usługą gastronomiczną, zaś alkohole - bez znaków akcyzy.

Materiał dowodowy z kontroli przekazano do policji, celem dalszego prowadzenia spraw. Ponadto skierowano 2 informacje do urzędów celnych i 4 do urzędów skarbowych.

2.4. Wykorzystanie ustaleń kontroli

W wyniku kontroli wojewódzcy inspektorzy Inspekcji Handlowej:

- wydali 3 209 decyzji,
- wystosowali do przedsiębiorców 2 209 żądań o usunięcie nieprawidłowości,
- skierowali 175 zawiadomień do organów ścigania,
- nałożyli 3 293 mandaty karne na łączną kwotę 565,84 tys. zł,
- skierowali 377 wniosków do sądów o ukaranie sprawców popełnienia wykroczeń, czego wynikiem było orzeczenie grzywien w kwocie 97,8 tys. zł,
- przekazali 2 780 spraw do innych organów.

2.4.1. System kontroli wyrobów w ramach oceny zgodności

Z powodu niespełniania przez wyroby wymagań zasadniczych, wojewódzcy inspektorzy

Inspekcji Handlowej wydali 88 decyzji (w 2016 r. – 118 decyzji) na podstawie art. 40k ust. 1 ustawy o systemie oceny zgodności i art. 75 ust. 1 ustawy o systemach oceny zgodności i nadzoru rynku, zakazujących kontrolowanym podmiotom tymczasowego, dalszego przekazywania kwestionowanych wyrobów użytkownikowi, konsumentowi lub innemu dystrybutorowi, ze względu na stwarzanie poważnego zagrożenia. W przypadku stwierdzenia niezgodności z wymaganiami, niepowodujących poważnego zagrożenia, organ kontroli może zwrócić się do właściwego producenta, jego upoważnionego przedstawiciela, importera lub dystrybutora o usunięcie niezgodności lub wycofanie wyrobu z obrotu, lub z użytku oraz przedstawienie dowodów podjętych działań w terminie określonym przez organ wyspecjalizowany. W 2018 r. przedsiębiorcy podjęli dobrowolne działania naprawcze mające na celu wyeliminowanie niezgodności z wymaganiami w 848 przypadkach (np. dotyczących instrukcji obsługi).

W 2018 r. Prezes UOKiK otrzymał od wojewódzkich inspektorów IH akta kontroli dotyczące 459 wyrobów (w 2017 r. - 399), m.in.: zabawek, maszyn i opraw oświetleniowych. Po dokonaniu analizy przesłanych akt przez Departament Nadzoru Rynku UOKiK, w 91 przypadkach odmówiono wszczęcia postępowania, ze względu na brak wystarczających przesłanek. W przypadku 203 spraw wszczęto postępowanie administracyjne.

Z uwagi na podjęcie przez przedsiębiorców, w toku prowadzonych postępowań administracyjnych, działań naprawczych (dobrowolne wycofanie wyrobu z obrotu lub usunięcie stwierdzonych nieprawidłowości), wydano 191 decyzji umarzających postępowanie administracyjne (w 2017 r. – 189 decyzji).

Natomiast w 37 przypadkach, w których podmiot wprowadzający wyrób do obrotu nie podjął działań naprawczych, wydano decyzje nakazujące wycofanie z obrotu (w 2017 r. wydano 42 decyzje). Ponadto wydano 18 decyzji nakładających kary pieniężne za wprowadzanie do obrotu wyrobów niezgodnych z wymaganiami na łączną kwotę 529 tys. zł.

Do rejestru wyrobów niezgodnych z wymaganiami lub stwarzających zagrożenie wpisano 61 wyrobów, z czego na podstawie kontroli przeprowadzonych przez inspektorów IH oraz postępowań zakończonych przez UOKiK 31 wyrobów.

2.4.2. Ogólne bezpieczeństwo produktów

W wyniku przeprowadzonych badań organoleptycznych lub badań laboratoryjnych, zakwestionowano 110 partii produktów ze względu na stwierdzenie prawdopodobieństwa, że nie są bezpieczne (o 36,4 proc mniej niż w 2017 roku). W przypadku 843 partii produktów (22,9 proc. ogółem zbadanych) zakwestionowano brak lub niepełne oznaczenia dotyczące bezpiecznego użytkowania produktu albo informacji o zagrożeniach jakie produkt może stwarzać.

Wydano jedną decyzję na podstawie art. 19 ustawy o ogólnym bezpieczeństwie produktów (w 2017 r. nie wydano żadnej decyzji).

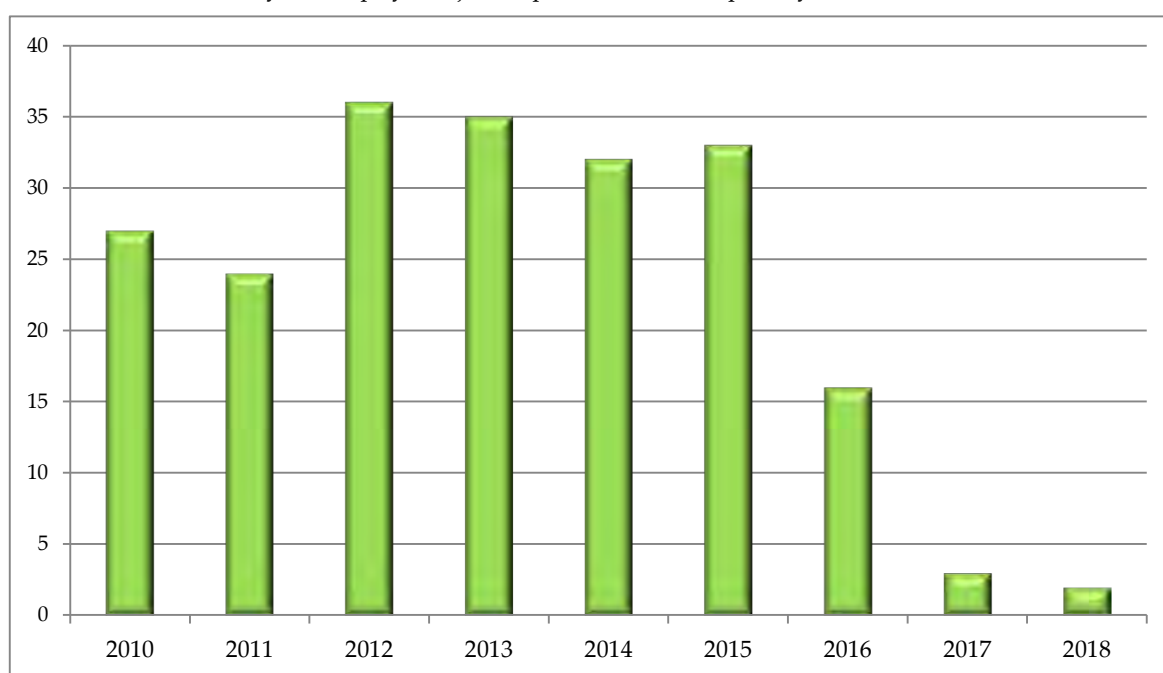
W przypadku stwierdzenia znacznego prawdopodobieństwa, że produkt nie jest bezpieczny, Prezes UOKiK wszczyna postępowanie administracyjne. W omawianym okresie Prezes UOKiK prowadził 69 postępowań administracyjnych, a w 72 przypadkach czynności wyjaśniające, podjęte także w związku ze skargami konsumentów i zgłoszeniami przedsiębiorców.

W 2018 r. Prezes UOKiK wydał 97 decyzji administracyjnych. W 5 sprawach nałożone zostały na przedsiębiorców obowiązki polegające na nakazie wyeliminowania zagrożeń stwarzanych przez produkty, wycofaniu z rynku czy też ostrzeżeniu konsumentów. W 81 przypadkach z uwagi na wyeliminowanie przez przedsiębiorców zagrożeń postępowania zostały umorzone.

Efektem działań podjętych przez WIIH w związku z naruszeniem przepisów ustawy o ogólnym bezpieczeństwie produktów było nałożenie przez Prezesa UOKiK kar pieniężnych. W 2018 roku wymierzono je 32 przedsiębiorcom na łączną kwotę 380 900 zł.

Do rejestru produktów niebezpiecznych wpisano 2 produkty: mebel (łóżeczko dziecięce) i urządzenie do montowania na placu zabaw (zjeżdżalnia).

Wykres. Wpisy w rejestrze produktów niebezpiecznych w latach 2010-2018

Źródło: opracowanie Departamentu Nadzoru Rynku UOKiK na podstawie danych przekazanych przez wojewódzkie inspektoraty IH

2.4.3. Systemy unijne – RAPEX

W 2018 roku Prezes UOKiK przekazał za pomocą systemu RAPEX 139 notyfikacji dotyczących wyrobów stwarzających poważne zagrożenie dla konsumentów i użytkowników, wykrytych na terenie Polski. Najliczniejszą grupą wyrobów notyfikowanych w 2018 roku były, tak jak w latach poprzednich, zabawki i sprzęt elektryczny (111 notyfikacji). Jednocześnie wprowadzono do systemu 297 reakcji, czyli informacji o działaniach podjętych przez polskie organy kontroli wobec wyrobów zgłoszonych do systemu RAPEX przez inne państwa członkowskie. Spośród notyfikacji innych państw członkowskich 152 dotyczyło produktów, które po raz pierwszy na rynek Unii Europejskiej wprowadziły polskie podmioty. W związku z otrzymaniem informacji o polskich produktach stwarzających zagrożenie, punkt kontaktowy RAPEX zlecił WIIH przeprowadzenie 27

kontroli, które skutkowały później wprowadzaniem reakcji do systemu RAPEX.

2.4.4. Paliwa

Zebrane w trakcie kontroli jakości paliw ciekłych w 2018 r. materiały oraz ujawnione nieprawidłowości stanowiły podstawę do skierowania przez wojewódzkich inspektorów Inspekcji Handlowej do właściwych miejscowo prokuratur 44 zawiadomień o podejrzeniu popełnienia przestępstwa, z których dotychczas wszczęto dochodzenia w 35 przypadkach. Zakończono postępowania w sprawach, z których:

- umorzono postępowania w 23 przypadkach z następujących powodów:
 - brak znamion przestępstwa – 15,
 - nie wykryto sprawcy – 4,
 - czynu nie popełniono – 2,
 - znikoma szkodliwość czynu – 2,
- odmówiono wszczęcia postępowania w 2 sprawach,
- 1 postępowanie warunkowo umorzono,
- skierowano do sądu 1 akt oskarżenia.

W pozostałych 9 sprawach zawiadomienia nie zostały jeszcze rozpatrzone przez prokuratury i sądy.

Ponadto wydano 18 decyzji o wycofaniu z obrotu paliw ze względu na znaczne przekroczenia wymagań jakościowych oraz przekazano informacje o tych działaniach wojewódzkim inspektoratom ochrony środowiska.

W przypadku kontroli przedsiębiorców wprowadzających do obrotu paliwa stałe znajdujących się na terenie każdego z WIIH w zakresie przestrzegania przez przedsiębiorców wprowadzających paliwa stałe do obrotu obowiązku wystawiania dokumentu potwierdzającego spełnienie wymagań jakościowych (świadczenia jakości) oraz przekazywania kopii świadectwa jakości każdemu podmiotowi, który nabywa paliwo stałe, tj. obowiązków, o których mowa w art. 6c ustawy o systemie monitorowania i kontrolowania jakości paliw, w związku z ujawnionymi uchybieniami w sposobie sporządzania świadectw jakości paliw stałych, kontrolowanych przedsiębiorców pouczano o obowiązujących w tym zakresie przepisach prawa. Jednocześnie w toku prowadzonych kontroli przedsiębiorcy dostosowywali wzory wystawianych świadectw jakości do wymagań zgodnych z obowiązującymi przepisami poprawiając tym samym nieścisłości wskazane przez inspektorów IH.

W 13 przypadkach na 177 skontrolowanych stwierdzono, że przedsiębiorcy wprowadzający do obrotu paliwa stałe nie wypełnili obowiązków, o których mowa w art. 6c ustawy o systemie monitorowania i kontrolowania jakości paliw, tj. przedsiębiorcy zarówno nie wystawiali jak i nie przekazywali kopii świadectw jakości konsumentom przy każdym zakupie paliwa stałego. W tych przypadkach zostały wszczęte postępowania administracyjne i wydane decyzje, w których, na podstawie art. 35d ust. 1 pkt 1 w związku z art. 35a pkt 9 lit. a i c wojewódzcy inspektorzy IH wymierzają kary administracyjne. Niespełnienie ww. obowiązków zagrożone jest karą w wysokości od 10 000 zł do 25 000 zł - w przypadku gdy wartość wprowadzanego do obrotu paliwa stałego nie przekracza kwoty 200 000 zł albo od 25 001 zł do 100 000 zł - w przypadku gdy wartość wprowadzanego do obrotu paliwa stałego przekracza kwotę 200 000 zł.

Jednocześnie, w związku ze stwierdzonymi naruszeniami warunków udzielonych koncesji na obrót paliwami ciekłymi oraz przepisów ustawy z dnia 10 kwietnia 1997 roku Prawo Energetyczne (Dz. U. z 2018 r. poz. 755, z późn. zm.), przekazano do Prezesa Urzędu Regulacji Energetyki informacje dotyczące 77⁴ stacji paliw i hurtowni.

Ponadto, wojewódzkie inspektoraty Inspekcji Handlowej przekazywały informacje do uaktualnianej na bieżąco „Listy skontrolowanych stacji paliw uwzględniającej uzyskane wyniki badań laboratoryjnych sprzedawanego w dniu kontroli paliwa”, która publikowana była na stronach internetowych Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (http://uokik.gov.pl/jakosc_paliw.php).

2.4.5. Artykuły nieżywnościowe i usługi

W 2018 r. organy Inspekcji Handlowej wydały łącznie 489 decyzji administracyjnych mających na celu egzekwowanie przestrzegania prawa w zakresie artykułów nieżywnościowych i usług, w tym m.in. decyzje:

- dotyczące przedsiębiorców świadczących usługi hotelarskie, w związku z prowadzeniem działalności bez posiadania odpowiedniego zaszeregowania,
- w zakresie przekazywania konsumentom przez przedsiębiorców informacji dotyczących postępowania ze zużytym sprzętem elektrycznym i elektronicznym
- wycofujące z rynku wyroby, w których wykryto zakazane lub dozwolone z ograniczeniami substancje chemiczne wskazane w załączniku XVII do rozporządzenia 1207/2006 REACH,
- dotyczące nieprawidłowości uwidaczniania cen towarów usług,
- w zakresie przekazywania konsumentom przez przedsiębiorców informacji dotyczących postępowania z odpadami opakowaniowymi.

W swoich działaniach Inspekcja Handlowa ściśle współpracowała z innymi organami kontroli, głównie z Państwową Inspekcją Sanitarną oraz Inspekcją Ochrony Środowiska wzajemnie informując się o wynikach kontroli i podejmując wspólne działania.

Inspekcja Handlowa w wyniku podjętych działań kontrolnych skierowała do innych organów nadzoru 207 informacji o ustaleniach kontroli.

Ponadto w ramach współpracy z organami celnymi Inspekcja Handlowa wydała 790 opinii w zakresie artykułów nieżywnościowych.

2.4.6. Artykuły rolno-spożywcze i usługi gastronomiczne

W 2018 r. w odniesieniu do przedsiębiorców, u których stwierdzono nieprawidłowości organy IH wydały m.in.:

- 390 decyzji wstrzymujących od obrotu wszystkie partie produktów niewiadomego pochodzenia, nieoznakowane lub oznakowane w sposób rażąco naruszający przepisy, a także wszystkie partie produktów przeterminowanych, zafałszowanych, wykazujących cechy nieświeżości lub zepsucia (w 2017 r. – 507 decyzje);

⁴ Liczba spraw przekazanych do Prezesa URE obejmuje również informacje o próbkach niespełniających wymagań jakościowych z kontroli przeprowadzonych w 2017 r.

- 1 277 decyzji, na podstawie których przedsiębiorcom wprowadzającym do obrotu środki spożywcze o niewłaściwej jakości handlowej (w tym zafałszowane) wymierzono kary pieniężne w łącznej wysokości 1 094 tys. zł (w 2017 r. – 1 026 decyzji na kwotę 1 104,8 tys. zł) oraz 2 decyzje wymierzające kary pieniężne w wysokości 1,0 tys. zł z tytułu nieprzestrzegania przepisów o rolnictwie ekologicznym i ochronie oznaczeń jako ChNP, ChOG lub GTS (w 2017 r. – 2 decyzje na kwotę 1,4 tys. zł);
- 276 decyzji obciążających ich kosztami przeprowadzonych badań laboratoryjnych w łącznej wysokości 268,1 tys. zł (w 2017 r. wydano 252 decyzji, łącznej wysokości 214,5 tys. zł).

Ponadto skierowano:

- 142 wnioski o ukaranie do sądów (w 2017 r. – 119);
- 7 powiadomień do organów ścigania (w 2017 r. – 14);

oraz nałożono 1969 mandatów karnych wymierzając grzywny w łącznej wysokości 359,7 tys. zł (w 2017 r. – 2 227 mandatów w łącznej wysokości 400,9 tys. zł).

W swoich działaniach Inspekcja Handlowa ściśle współpracowała z innymi organami urzędowej kontroli żywności, przede wszystkim z Inspekcją Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych (IJHAR-S) przez wzajemne informowanie się o wynikach kontroli i podejmowanie wspólnych działań w celu eliminowania z obrotu zafałszowanych produktów, a także z organami nadzoru sanitarnego i weterynaryjnego. I tak, przekazano:

- 651 spraw do właściwych terenowo organów IJHAR-S (w 2017 r. – 434), w celu ewentualnego podjęcia kontroli u producentów w zakresie jakości handlowej,
- 966 spraw do Państwowej Inspekcji Sanitarnej lub Inspekcji Weterynaryjnej (w 2017 r. – 1 249), w celu ewentualnego podjęcia działań w zakresie bezpieczeństwa żywności.

Realizacja zadań wykonywanych w 2018 r. przez organy Inspekcji Handlowej podlegała bieżącej kontroli sprawowanej przez Prezesa UOKiK. Wyniki kontroli przeprowadzonych przez Inspekcję Handlową były analizowane w UOKiK, a na ich podstawie opracowywane były informacje lub raporty dla konsumentów, mediów, urzędów i organizacji pozarządowych.

Istotnym elementem działań było informowanie konsumentów o wynikach kontroli podjętych przez Inspekcję Handlową poprzez publikowanie zbiorczych informacji, wraz z praktycznymi wskazówkami dla konsumentów o tym, jak dokonywać wyboru produktów, aby nie zostać wprowadzonym w błąd przy zakupie.

Prezes UOKiK i kierowana przez niego Inspekcja Handlowa udzielali wyjaśnień i wskazówek przedsiębiorcom w przypadku problemów wynikłych w związku z prowadzonymi kontrolami, w tym w odniesieniu do przepisów regulujących działalność gospodarczą w zakresie produkcji i handlu. Indywidualne skargi, w tym porady konsumenckie, z reguły załatwiane były na poziomie wojewódzkich inspektoratów IH, w głównej mierze w drodze kontroli oraz rzadziej mediacji. W związku ze skargami konsumentów i innymi informacjami w 2018 r. zrealizowano 2 043 kontrole (w 2017 r. – 1 663 kontrole).

2.4.6.1 Legalność i rzetelność działania przedsiębiorców prowadzących obrót środkami spożywczymi (inne przepisy niż prawo żywnościowe)

Stwierdzone nieprawidłowości dały podstawę do nałożenia 1195 mandatów karnych, na podstawie których sprawcom wykroczeń wymierzono grzywny w łącznej wysokości 182,7 tys. zł (w 2017 r. - 1 117 mandatów o łącznej kwocie grzywien 193,8 tys. zł). Ponadto skierowano 65 wniosków do sądów rejonowych wobec sprawców wykroczeń (w 2017 r. - 67).

W wyniku kontroli, na podstawie art. 18 oraz art. 32 ustawy o Inspekcji Handlowej wydano 16 decyzji do niezwłocznego wykonania i zarządzenia pokontrolne w celu usunięcia stwierdzonych w toku kontroli nieprawidłowości (w 2017 r. - 19).

Wojewódzcy Inspektorzy Inspekcji Handlowej wydali również 350 decyzji nakładających na przedsiębiorców kary pieniężne w łącznej wysokości 698,5 tys. zł (w tym w gastronomii 32 decyzje nakładające kary w łącznej kwocie 17,5 tys. zł) za nieprzestrzeganie przepisów o informowaniu o cenach (w 2017 r. - 371 decyzji nakładających kary w łącznej wysokości 288,2 tys. zł, w tym w gastronomii 19 decyzji nakładających kary w łącznej wysokości 6,4 tys. zł).

2.5. Współpraca międzynarodowa

Od momentu wejścia Polski do Unii Europejskiej Prezes UOKiK, a wraz z nim Inspekcja Handlowa, bardzo aktywnie uczestniczą w unijnych inicjatywach i międzynarodowych projektach kontrolnych związanych z bezpieczeństwem żywnościowych produktów konsumenckich. Inspekcja Handlowa prowadzi kontrole wynikające ze zobowiązań Prezesa UOKiK we wspólnych projektach kontrolnych.

W czerwcu 2018 roku zakończył się trwający 26 miesięcy (od kwietnia 2016 r.) międzynarodowy projekt JA2015, w ramach którego skontrolowano i przebadano laboratoryjnie bezpieczeństwo chemiczne zabawek. Komunikat podsumowujący projekt dostępny jest pod adresem: <https://www.uokik.gov.pl/download.php?plik=22204>.

W 2018 r. kontynuowano projekt JA2016, w ramach którego skontrolowano kwestie formalne i przebadano laboratoryjnie bezpieczeństwo urządzeń do pielęgnacji włosów (suszarki, lokówki i prostownice), zabawek elektrycznych i wiertarek udarowych. Ponadto kontynuowano działania w ramach międzynarodowego projektu Joint Action 2016 w ramach którego skontrolowano kwestie formalne i przebadano laboratoryjnie bezpieczeństwo urządzeń do pielęgnacji włosów (suszarki, lokówki i prostownice), zabawek elektrycznych i wiertarek udarowych.

Ponadto spośród siedmiu celów strategicznych wyznaczonych w Skoordynowanym Planie Kontroli dla Polski (MANCP) na lata 2015-2019 dla organów urzędowej kontroli, Inspekcja Handlowa realizowała cel VII dotyczący wzmocnienia działań kontrolnych ukierunkowanych na zwalczanie oszustw żywnościowych zagrażających ekonomicznym interesom konsumentów poprzez ujawnianie zafałszowań żywności i zwalczanie oszukańczych praktyk rynkowych.

Realizując cel zwalczania oszustw żywnościowych, praktycznie w każdym temacie kontroli prowadzono badania w kierunku ujawniania zafałszowań żywności. Inspekcja Handlowa w 2018 r. kontynuowała kontrole podjęte w 2017 r. między innymi w obszarach dotyczących znakowania krajem pochodzenia świeżych owoców i warzyw, świeżego mięsa czerwonego, kontrole usług gastronomicznych, w tym w szczególności cateringu szpitalnego.

W ocenie UOKiK, podjęte działania na poziomie Unii Europejskiej związane ze

zwalczaniem oszustw żywnościowych, w tym ustanowienie systemu pomocy i współpracy administracyjnej (system AAC) ułatwiającego wymianę informacji o transgranicznych oszustwach żywnościowych, dają obok bezpieczeństwa zdrowotnego należytą rangę również sprawom związanym z bezpieczeństwem ekonomicznym, a przez to wzmacniają pozycję organów urzędowej kontroli żywności zajmujących się jedynie tym aspektem prawa żywnościowego czyniąc kontrolę bardziej skuteczną w podnoszeniu jakości środków spożywczych i ochrony interesów konsumentów.

Rozdział IV

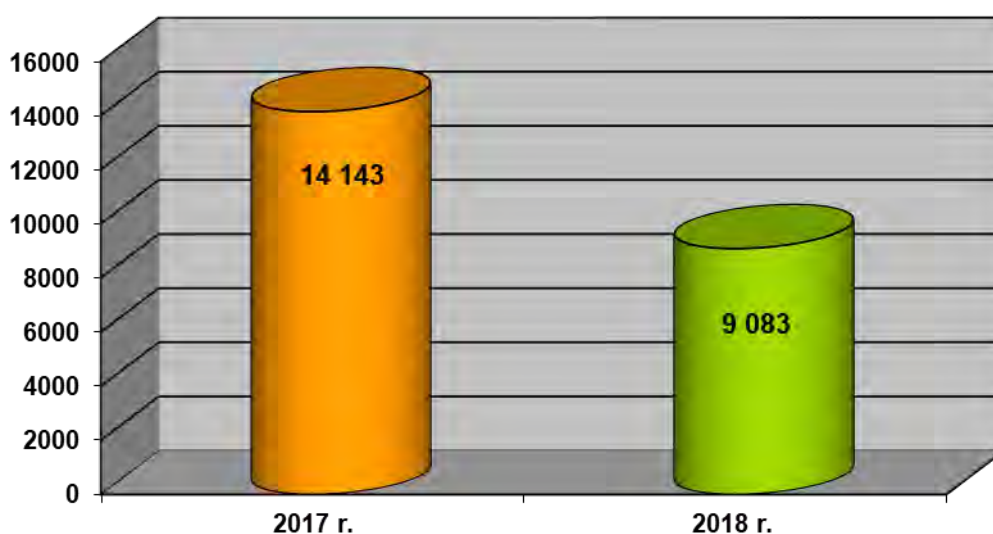
OCHRONA KONSUMENTÓW

Do zadań Inspekcji Handlowej należy podejmowanie szeregu działań związanych z ochroną konsumentów, w szczególności przyjmowanie informacji (skarg) konsumenckich, prowadzenie postępowań w sprawach pozasądowego rozwiązywania sporów konsumenckich, prowadzenie stałych sądów polubownych, a także poradnictwa w zakresie ochrony interesów i praw słabych uczestników rynku. Inspekcja Handlowa prowadzi także listy rzeczoznawców do spraw jakości produktów lub usług.

1. SKARGI KONSUMENCKIE WPŁYWAJĄCE DO INSPEKCJI HANDLOWEJ

W 2018 r. do wojewódzkich inspektoratów Inspekcji Handlowej wpłynęły łącznie 9 083 informacje o nieprawidłowościach w funkcjonowaniu przedsiębiorców. W stosunku do roku 2017 nastąpił spadek liczby informacji (skarg) konsumenckich o 5 060 spraw.

Wykres 12. Liczba informacji (skarg) konsumenckich wpływających do Inspekcji Handlowej

Źródło: opracowanie Departamentu Inspekcji Handlowej na podstawie danych przekazanych przez wojewódzkie inspektoraty IH

Podobnie jak w poprzednich latach, w 2018 r. przeważały sprawy dotyczące artykułów przemysłowych (8 132 spraw). Stanowi to 89 proc. wszystkich skarg konsumenckich, które wpłynęły do Inspekcji Handlowej. W roku 2017 wpłynęło 8 960 spraw tego typu spraw (63,3 proc.).

W branży przemysłowej, skargi konsumenckie najczęściej dotyczyły:

- obuwia – 3 999 spraw (49 proc.),
- sprzętu AGD i RTV – 964 sprawy (11,8 proc.),
- odzież – 563 sprawy (6,9 proc.),
- mebli – 309 spraw (3,7 proc.),
- galanteria - 255 spraw (3,1 proc.),
- art. motoryzacyjnych – 229 spraw (2,8 proc.),
- sprzętu komputerowego – 198 spraw (2,3 proc.).

Usług dotyczyło 979 spraw, co stanowi 10,8 proc. ogółu informacji (skarg) konsumenckich, które wpłynęły do Inspekcji Handlowej.

Najczęściej kwestionowano następujące rodzaje usług:

- remontowo-budowlane – 266 spraw (27,1 proc.),
- gastronomiczne – 13 spraw (1,3 proc.),
- pralnicze – 46 spraw (4,6 proc.),
- motoryzacyjne – 49 spraw (5 proc.),
- fryzjerskie i kosmetyczne – 35 spraw (3,5 proc.).

Artykułów spożywczych dotyczyło 72 informacje (skargi) konsumenckie, co stanowi 1 proc. skarg konsumenckich, w tym:

- mięsa i przetworów mięsnych – 9 spraw (12,5 proc.),
- wyrobów mlecznych – 5 spraw (5,4 proc.),
- wyrobów alkoholowych – 8 spraw (11,1 proc.),
- przetworów warzywnych i napojów bezalkoholowych – 11 spraw (15,2 proc.),
- przetworów rybnych – 4 spraw (5,5 proc.).

Podobnie jak w poprzednich latach, głównymi przyczynami skarg konsumenckich były:

- nieznanie przepisów prawa przez konsumentów i przedsiębiorców,
- odmowa przyjęcia reklamacji i odsyłanie klientów do serwisantów,
- uzależnianie rozpatrzenia reklamacji od opinii rzeczoznawcy,
- nieterminowe rozpatrywanie reklamacji klientów,
- interpretowanie przepisów prawa przez przedsiębiorców na swoją korzyść,
- niska jakość towarów znajdujących się na rynku,
- nieprzestrzeganie przez przedsiębiorców przepisów obowiązujących w obrocie towarowym.

Informacje (skargi) konsumenckie wpływające do wojewódzkich inspektoratów Inspekcji Handlowej są wykorzystywane w toku kontroli lub odpowiednich postępowań pozasądowych. Inspekcja Handlowa udzielała także porad i instruktaży o prawach konsumenckich. W przypadku, gdy analiza dokumentacji sprawy przesłanej przez konsumenta pozwalała na

stwierdzenie podejrzenia naruszenia przez przedsiębiorcę przepisów o charakterze publicznoprawnym, wojewódzkie inspektoraty Inspekcji Handlowej podejmują kontrolę, informując o ustaleniach kontroli zainteresowanego.

2. POSTĘPOWANIE W SPRAWIE POZASĄDOWEGO ROZWIĄZYWANIA SPORÓW KONSUMENCKICH

Gdy okoliczności podane w informacji konsumenta, wskazywały na cywilnoprawny charakter sprawy, w celu jej rozpatrzenia inspektorzy Inspekcji Handlowej przeprowadzali postępowania polubowne, których celem było rozwiązanie sporów konsumenckich.

W 2018 r. do wojewódzkich inspektoratów IH wpłynęło 8 174 wniosków o przeprowadzenia postępowania ADR. Dotyczyło to 89,9 proc. ogółu informacji konsumenckich skierowanych do Inspekcji Handlowej w analizowanym okresie. W 2017 r. wpłynęło 8 964 takich wniosków.

W obecnym okresie sprawozdawczym większość postępowań ADR, tj. 4 154 (45 proc.) zakończyła się pozytywnie dla konsumentów – strony zawarły porozumienia kończące ich spory. W roku 2017 było 4 405 (49 proc.).

W 2 882 (37,7 proc.) przypadkach nie doszło do polubownego zakończenia sprawy ze względu na nieuznanie przez przedsiębiorców roszczeń konsumentów lub brak zgody konsumentów na zaproponowane warunki ugody. W roku 2016 było to 2 852 przypadków (32,8 proc.).

Z ogólnej liczby zgłoszonych do Inspekcji Handlowej informacji konsumenckich dotyczących artykułów przemysłowych (8 132), większość została załatwiona w formie postępowania ADR. Spraw związanych z usługami było 979. Z żywnością związanych było 72 postępowania ADR. Mała liczba postępowań dotyczących artykułów spożywczych wynika z faktu, iż sprawy żywnościowe są z reguły małej wartości i konsumenci rezygnują ze zgłaszania ich do organów zajmujących się ochroną ich praw.

3. STAŁE SĄDY POLUBOWNE

Funkcjonujące przy Inspekcji Handlowej sądownictwo polubowne jest jedną z form rozwiązywania sporów pomiędzy konsumentami a przedsiębiorcami. Sądy powoływane są na podstawie umów o ich zorganizowanie zawieranych przez wojewódzkich inspektorów z organizacjami pozarządowymi reprezentującymi konsumentów lub przedsiębiorców oraz innymi zainteresowanymi jednostkami organizacyjnymi. Sądy rozpatrują spory o prawa majątkowe wynikłe z umów sprzedaży produktów i świadczenia usług zawartych pomiędzy konsumentami i przedsiębiorcami.

W 2018 r. działało 16 stałych sądów polubownych, przy czym w niektórych znajdują się ośrodki zamiejscowe.

Łącznie we wskazanym okresie wpłynęły 1 265 wniosków o rozpatrzenie sporów pomiędzy konsumentem, a przedsiębiorcą (w roku 2017 wniosków było 1 693). Łączna wartość roszczeń zgłoszonych w 2018 r. wyniosła 3 771 tys. złotych, natomiast w 2017 r. wyniosła 2 178, 26tys. złotych. Można zauważyć, że struktura asortymentowa złożonych wniosków zmienia się w stosunku do poprzednich lat. Sprawy dotyczące obuwia w roku 2017 stanowiły 41 proc.

wniosków, zaś w roku poprzednim było 32 proc.

Przedsiębiorcy 469 razy nie wyrazili zgody na rozstrzygnięcie sprawy przez polubowne sądy konsumenckie (37 proc. wszystkich wniosków). W 2017 r., przedsiębiorcy nie wyrazili zgody na rozpatrzenie sprawy przez stałe polubowne sądy konsumenckie 492 razy, co stanowiło 29 proc. wszystkich złożonych wniosków.

W postępowaniu przed stałymi sądami polubownymi wydano 89 wyroków, z czego:

- 45 uznające roszczenia konsumentów,
- 44 oddalających roszczenia konsumentów.

W 2017 r. wydano 195 wyroki, z czego:

- 67 uznające roszczenia konsumentów,
- 128 oddalających roszczenia konsumentów.

Ponadto zawarto 333 ugody, z czego 262 w postępowaniu wstępnym i 71 przed sądem. W 2017 r. zawarto 373 ugód, z czego 515 w postępowaniu wstępnym i 68 przed sądem.

4. PORADNICTWO KONSUMENCKIE

W 2018 r. udzielono 100 379 porad i instruktaży, w tym konsumentom – 76 800, a przedsiębiorcom – 23 579. W 2017 r. udzielono 120 719 porad i instruktaży, w tym konsumentom – 92 420, a przedsiębiorcom – 28 299.

Tematem udzielanych porad były tradycyjnie sprawy dotyczące rękojmi i gwarancji, które stanowiły blisko 67,6proc. wszystkich udzielonych porad.

Prowadzone przez Inspekcję Handlową poradnictwo cieszy się dużym zainteresowaniem nie tylko wśród konsumentów, ale także przedsiębiorców. Dzięki niemu konsumenci dowiadują się o swoich prawach oraz możliwościach ich dochodzenia w funkcjonujących w Inspekcji Handlowej polubownych formach rozstrzygania sporów. Przedsiębiorcy z kolei mogą liczyć na wskazówki w zakresie stosowania przepisów dotyczących obrotu handlowego lub mogą dowiedzieć się gdzie należy szukać odpowiednich regulacji prawnych.

5. PROWADZENIE PRZEZ WOJEWÓDZKICH INSPEKTORÓW INSPEKCJI HANDLOWEJ LIST RZECZOZNAWCÓW DO SPRAW JAKOŚCI PRODUKTÓW LUB USŁUG

Zgodnie z art. 11 ust. 2 ustawy o Inspekcji Handlowej wojewódzki inspektor prowadzi listę rzeczoznawców do spraw jakości produktów lub usług. Rzeczoznawcy są powołani do wydawania opinii o jakości produktów lub usług na zlecenie:

- konsumenta,
- przedsiębiorcy,
- stałego sądu polubownego,
- wojewódzkiego inspektora,
- powiatowego (miejskiego) rzecznika konsumentów,
- organizacji społecznej, do której zadań statutowych należy ochrona konsumenta.

Prowadzenie list ma na celu ułatwianie dostępu do specjalistów, których rzetelne i bezstronne opinie są pomocne w rozstrzyganiu sporów pomiędzy konsumentami a przedsiębiorcami. Informacje o listach są udostępniane na stronach internetowych Inspekcji Handlowej.

Osoby zainteresowane wpisaniem na listę wypełniają wniosek, który następnie wnoszą do właściwego terenowo wojewódzkiego Inspektora IH.

Do wniosku dołącza się:

- kopie świadectw, dyplomów, zaświadczeń potwierdzających posiadane wykształcenie i kwalifikacje zawodowe,
- opinie właściwych szkół wyższych, instytutów, jednostek badawczo – rozwojowych, stowarzyszeń naukowych – technicznych lub organizacji zawodowych, rekomendujących wpisanie na listę.

Po rozpatrzeniu wniosku wojewódzki inspektor Inspekcji Handlowej do osoby ubiegającej się o wpisanie na listę kieruje informację w przedmiocie wpisu.

Wojewódzki inspektor na podstawie § 10 pkt 3 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 2 sierpnia 2001 r. w sprawie list rzeczoznawców do spraw jakości lub usług (Dz. U. Nr 85, poz. 931) jest zobowiązany do sporządzenia rocznej informacji dotyczącej prowadzenia listy i działalności rzeczoznawców i przedłożenia jej Prezesowi Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów.

Z nadesłanych przez wojewódzkich inspektorów Inspekcji Handlowej informacji wynika, że w dniu 31 grudnia 2018 r. na listach rzeczoznawców do spraw jakości produktów lub usług znajdowało się 757 rzeczoznawców, dysponujących specjalistycznymi wiadomościami w zakresie różnych dziedzin m.in. obuwia, galanterii skórzanej, tkanin, mebli, usług motoryzacyjnych etc.

Ilość wydanych opinii przez rzeczoznawców wpisanych na listę rzeczoznawców do spraw jakości towarów i usług jest trudna do oszacowania, gdyż wojewódzkie inspektoraty nie posiadają danych w tym zakresie szczególnie z uwagi na fakt wydawania opinii bezpośrednio konsumentom lub innym podmiotom uprawnionym do ich uzyskania.

Najczęściej wydawane przez rzeczoznawców ekspertyzy to te, które dotyczą obuwia i wyrobów skórzanych. Statystycznie są to wyroby, które najczęściej są reklamowane przez konsumentów.

Wydawane przez rzeczoznawców opinie były okresowo weryfikowane poprzez ocenę ich zgodności z przepisami prawa i stanem faktycznym.

Wpływające na działalność rzeczoznawców skargi były szczegółowo rozpatrywane zgodnie z obowiązującymi przepisami.

Załącznik nr 1

Wykaz tematów kontroli planowych zrealizowanych w roku 2018

KONTROLE W ZAKRESIE DYREKTYW NOWEGO PODEJŚCIA

1. Kontrola zabawek
2. Kontrola maszyn
3. Kontrola wymagań ekoprojektu
4. Kontrola środków ochrony indywidualnej
5. Kontrola etykiet energetycznych
6. Kontrola sprzętu elektrycznego
7. Kontrola wyrobów pirotechnicznych

KONTROLE W ZAKRESIE OGÓLNEGO BEZPIECZEŃSTWA PRODUKTÓW

1. Kontrola urządzeń elektrycznych do wykrywania tlenku węgla w pomieszczeniach domowych
2. Kontrola drabin i stołków
3. Kontrola artykułów dla dzieci
4. Kontrola artykułów dla dzieci używanych podczas spożywania posiłków

KONTROLE W ZAKRESIE ARTYKUŁÓW ROLNO-SPOŻYWCZYCH

1. Kontrola jakości i prawidłowości oznakowania świeżych owoców i warzyw oferowanych w sieciach handlowych
2. Kontrola jakości handlowej nierafinowanych olejów roślinnych i oliwy z oliwek
3. Kontrola legalności wprowadzania do obrotu wyrobów tytoniowych i alkoholowych oznaczonych znakami skarbowymi akcyzy
4. Kontrola wyrobów gastronomicznych, w tym oferujących potrawy kuchni zagranicznych w zakresie weryfikacji składu z rzeczywistym
5. Kontrola produktów i przetworów mięsnych w zakresie weryfikacji deklarowanego składu z rzeczywistym
6. Wyroby garmażeryjne, w tym mrożone wyroby kulinarne
7. Kontrola zakładów gastronomicznych świadczących usługi cateringowe dla szpitali, domów opieki społecznej, domów dziecka i innego rodzaju finansowanych ze środków publicznych
8. Kontrola mleka i produktów mlecznych w zakresie weryfikacji deklarowanego składu z rzeczywistym
9. Kontrola jakości wybranych środków spożywczych oferowanych na rynku krajowym i ich oryginalnych odpowiedników importowanych z krajów Europy Zachodniej
10. Kontrola jakości i prawidłowości oznakowania produktów dobrowolnymi informacjami typu: "wyprodukowany z pszenicy durum", "100% (soku, mięsa itp.)", "domowy", "naturalny", "bez konserwantów", "bez barwników", "wolny od GMO" , bez laktozy, bez glutenu
11. Kontrola jakości handlowej miodu
12. Kontrola materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością
13. Kontrola jakości handlowej wyrobów cukierniczych i czekoladowych
14. Kontrola jakości karmy dla zwierząt domowych (towarzyszących)

15. Kontrola prawidłowości funkcjonowania placówek handlowych i usług gastronomicznych, głównie w rejonach o nasilonym ruchu turystycznym w sezonie letniego wypoczynku, znajdujących się na stacjach paliw oraz na dworcach dalekobieżnej komunikacji lub w ich pobliżu
16. Kontrola produktów posiadających chronione oznaczenia (ChOG, ChNP, GTS)
17. Kontrola ryb i produktów rybnych w zakresie weryfikacji deklarowanego składu z rzeczywistym.
18. Kontrola jakości i oznakowania jaj spożywczych oferowanych w opakowaniach
19. Kontrola prawidłowości oznakowania i wprowadzania do obrotu produktów rolnictwa ekologicznego zarówno pochodzenia zagranicznego jak i krajowego

KONTROLE W ZAKRESIE INNYCH PRODUKTÓW NIEŻYWNOŚCIOWYCH I USŁUG

1. Kontrola produktów włókienniczych
2. Kontrola prawidłowości przekazywania przez przedsiębiorców informacji o cenach towarów i usług
3. Kontrola wyrobów pod względem zawartości niektórych substancji chemicznych
4. Kontrola prawidłowości obrotu akumulatorami samochodowymi i bateriami
5. Kontrola przestrzegania przez przedsiębiorców wymagań ustawy z dnia 11 września 2015 r. o zużytym sprzęcie elektrycznym i elektronicznym
6. Kontrola legalności i rzetelności przedsiębiorców świadczących usługi w zakresie obrotu nieruchomościami
7. Kontrola prawidłowości oznakowania detergentów
8. Kontrola farb i lakierów zawierające lotne związki organiczne
9. Kontrola prawidłowości oznakowania opakowań jednostkowych produktów biobójczych i wyrobów poddanych działaniu produktów biobójczych w sprzedaży hurtowej i detalicznej
10. Kontrola prawidłowości oznakowania substancji i mieszanin niebezpiecznych, w tym zimowych płynów i koncentratów do spryskiwaczy samochodowych oraz płynów do chłodziw samochodowych
11. Kontrola prawidłowości oznakowania i obrotu kosmetykami